

K A Š P A R

1-81

== KAŠPAR 1 - 1981 ==

neprofesionální oběžník
zabývající se výhradně
netradičními formami
životního stylu

Náklad 4 kusy

MATERIÁLY PŘEVZATÉ

Ekai, zvaný Mu-món: Vrata bez vrat /zenbuddhistické koány/, II.část, přeložil a předmluvu napsal V.Faktor	31-42
C.G.Jung: Rozdíl mezi Východním a Západním myšlením /část I. psych.koment. k Tibetské knize Vel.Osvobození, přel.V.F.	43-54
Zdeněk Neubauer: Bůh-hra-subjektivita /poeť L.Klímovi/	21-30

ŠTVANICE NA ROZUM

Vále k hraní /příspěvek k výroční zprávě DRŽ/- V.Faktor	1
Kronika událostí - V.Faktor, E.Mařík	3-4
Záznam hnutí mysli - V.Faktor	7-8

SLAVNOST

Kašparství, jeho projevy a vztahy k povolání - V.Faktor	9-11
Iluze na kolečkách - E.Mařík	12
Projev P.Vitery	13
Uvítací projev - E.Mařík	15

ZDRAVOVĚDA

Každodennost - V.Faktor	2
Netoužíte po lenošivém spočinutí? - V.Faktor	20
Všední den - V.Faktor	13

RECEPTY, NÁVODY

Kam na dovolenou /Sluneční pobřeží/ - V.Faktor	4
Svátek žen - J.Koubek	5
Nečekaná absence českého diváka - J.Koubek	54

KAŠPARSTVÍ

Setkání uprostřed blat - V.Faktor	5
-----------------------------------	---

REKLAMY

6

INZERCE

19

NALÉHAVÁ SDĚLENÍ

Z deníku řeholníka - P.Vitera	6
NS P.Vitery, V.Faktora, E.Maříka, J.Koubka	4,5,6,12,13,20,42,54

VÝTVARNÉ PŘÍSPĚVKY

Kresby M.Schellingera	5,15,20,42
-----------------------	------------

LITERÁRNÍ PŘÍLOHA

Oficina - J.Koubek	5
Automatic - J.Koubek	14
Dej zahrát všem - M.Schelinger	16
Tanec - M.Schelinger	16
Bilance - M.Schelinger	17
Potom - M.Schelinger	18
Jsme věční studenti života	18

V á l e k h r a n í

/Příspěvek k "Výroční správě o
stavu světa dmyšlných rytířů
Žití", Kašpar 2/80/

Pokus o novou filosofickou koncepci či termín, inspirovaný dětstvím. Jakési pučení k tvůrčí hře ryší spontaneitě, klábkem bo-
ny darovaným, které nás má vyvést z říše tupé netečnosti, kam jsme
byli - a důvodů nám nomažných - uvržení.

Uvržení do tohoto stavu je totožné s vyháněním z ráje i s naby-
tím ega /dmyšlný dar, stejně však nutný mezistupeň na cestě dál/.
"Vále k hraní" je prastarou vzpomínkou na pobyt v ráji /ve věčnosti
či jednotě bytí/. To má připadat jako docela dobrá věta /i když je
jen jedním z motivů mnohohlasé symfonie kosmických rvozpřích, sil
a důvodů/, jakmile však napadena či vyslovena, přichází na nás inert-
ní svět jako mrtvě narozené dítě. Věta se ovšem hodí jak na "váli k
hraní" tak na "váli k radosti". Nevím však nakolik se dají oba termí-
ny odlišit a jestli by to vůbec bylo k něčemu dobré. To mi jen tak
napadlo, protože "vále k radosti" je moc pěkná, ale schází mi v ní
tónina uvolněnosti, oproštěnosti, saskovolnosti. V podvědomí veřejnos-
ti uložena představa, že radost m u s í mít důvod, tedy jakýsi náv-
rat ke konvenční kauzalitě, a to počítají jako omezující faktor. Hra
naopak počítována jako tvořivá síla, překypující z masám našich předs-
tav, to znamená z rámce nekonečného universa tak jak jej nyní pojímá-
me, jako kaše z pohádkového hrnečku. I radost - přes pejorativní při-
dech závislosti na kauzalitě - si ovšem lze po jistém úsilí předsta-
vit jako dominující kosmickou sílu, božstvo na Olympu, plnou odzbro-
jující přirozenosti, zaplavující po dlouhém období suona vyprahlý
svět.

A ještě pár poznámek k vyhánění z ráje: což se totiž s vyháněním
z ráje až nebespečně často spojuje domněnka o "nabytí vědomí" či
"překročení práhu reflexe", o čemž si bláhově antropomorfní věda,
která si tyto barličky z nutnosti vymyslela, namlouvá, že tento krok
/bez precedensu v dějinách kosmu/vyvrháje člověka nad zvířata, rost-
liny, minerály a tak dál, což je pojetí z povrchního pohledu velmi
domyšlivé, ale v širším kontextu kosmického vědomí až dojemně opatr-
nické a jednostranné vzhledem ke skutečnému významu tohoto radikální-
ho aktu, nabývajícího již charakteru zásadní mutace. Vyhánění z ráje
je totiž s t v o ř e n í m s v ě t a a zároveň i narozen ega.
Když v minulosti jsme cítili potřebu víceročního pojmenování jedné a
téže věci. Tento akt či tvůrčí čin nedozírného významu byl ve své
podstatě r o z b í t í m z r o z d í l a , které po věčnost bylo
vám, a "vále k radosti či k hraní" je v hlubinách nevědomí každého
s myriád střípků strážející se ostent připomínky na to, co bylo a bu-
de ve věčnosti /jednotě bytí/.

Káš právo pouze na činy, nikdy však na jejich plody. Plody činů nes-
mějí být pro tebe pohnutkem, avšak neulpívej ani na nečinnosti.

Bhagavadgita, 2,47

Muž kázně je víc než kající, je pokládán za nadřazeného i mužem
vědomí; muž kázně předčí rovněž muže činu. Proto se stať mužem kázně,
Arđuno.

Bhagavadgita, 6,46

Každodennost

/vstup/

hluboce nasytlen, vyšel jsem v krásném podzimním počasí do města na nákupem věci neodkladné /kuchářská toplice pro domácí potřebu, k pe-
pítkovým kalhotám, které již vlastním/, finančně chudilce vybaven
pouchem jedesátikorunou; na Letenské pláni před pokladnou cirkusu Be-
rolina pokušení koupit lístky, na které nemám, pokušení silné, které
sanechalo výraznou stopu ve vibračních vzorech vesmíru. Napad sice
rychle svržen /k rychlému svratu došlo nejen v důsledku neutěšeného
stavu penězanky, ale i zaregistrování stejné inspirovaného nástupu/,
ale již bylo pozdě. Vzápětí se ke mně přitochi nemovava
paní středních let, přilákána intenzitou svých signálů, jejíž přítomnost
gramení ze zvláště potřeby zbavit se dvou lístků pro dospělé /antimoc
já potřebuji jeden dospělý a jeden dětský/. A na malou chvíli, sma-
tem a naskočen, se stávám jejích majitelem a kromě nich otáčím bez-
radně v ruce s přiléhavým výrazem i programem, to vše na dvacetyřič-
ost korun. Nemiločárně znechit v okamžiku slabosti, sotva jsem odlo-
žil kopí a šel valašnicka. A tak mým lístky na svoji jedinou ban-
kovku, přijímám napětí drobné, přičemž nám při této transakci vše -
to znamená lístky, program, bankovka i mince - upadne jednou do pís-
ku na zem. Obřadně se loučím, naznačím pokus odejít, ale po třikrát
se oba vydáme stejným směrem, takže si v jakési náhodě s libennými
úsměvy asi palčivě vteriny s vybranou dokonalostí předkládám a ko-
nečně se plní rozpaky i radostí ze splněného poslání rozecházíme. Vr-
ham ještě jeden rezignovaný pohled na kasi /nedopečený, nápad o dokon-
pení jednoho dětského lístku či výměny jednoho dospělého za dětský/,
ale tam je neúprosný a neposlechává sebesamotného prostoru k iluzím:
DOPROBNÉ VYPROBÁNO stojí na ceduli. A tak se otáčím a posměvů od-
cházejím, nyní již nasmýslým směrem. A náhle o d a s t u p. Ze stava
"spráskaný pes" zcela nezbytně přechod do stavu "hold vlastní blbec-
ti". Nebe se rozjasní a já se bez varování propadám v jiný svět.
R o z j a ř e n .

Bernor Heisenberg cituje ve své práci "Fyzikovo pojetí přírody" a po-
chopením jednoho čínského audrea: Když Tzu-Gung cestoval oblastí se-
verně od řeky Han, spatřil jakéhosi starce při práci na koloninové
zahradě. Hlédal právě do zavádňovací strouhy voda. Pokaždé musel
vlézt do studny, vytáhnout z ní kbelík s vodou a nalít ho do strouhy.
Pracoval s velkým úsilím, ale výsledky byly mizivé. Tzu-Gung mu řekl:
"Znáš způsob, kterým dokážeš zavodnit s mnohem menším úsilím na je-
diný den sto takových příkopů. Chceš ji znát?" Zahradník se postavil,
podíval se na Tzu-Gunga a odpověděl: "Tak povídej". Tzu-Gung řekl: "Ze-
věš si nad studnu tráva jako páku a vzadu ho kopek. Postaneš pak rychle
se studny tolik vody, že bude téci ve strouze proudem". Tvář starce
dostala hněvivý výraz, když odovídal: "Slyšel jsem kdysi svého učite-
le říci, že ten, kdo používá stroje, koná pak svoji práci jako stroj.
XX Tomu, kdo koná svoji práci ja-
ko stroj, se promění i srdce ve stroj, a ten, kdo má v hrudi místo
srdce stroj, strádá svoji prostotou. Ten, kdo stratil prostotu, přestá-
vá se vymanit v tuzbách čase a to není v souladu se smyslem pro čest.
A tak, přestože tvůj způsob znám, stydím se jej používat".

motto: vždy nejednáně ohápen svou dobu
ti, kteří v ní žijí. Nejvyš-
ší okamžiky unikají bez
povšimnutí jejich pozornosti
a téměř nikdy nevazují ve
svých kronikách důležité zájem
opravdu rozhodujícího momentu.

Stefan Zweig

Kronika událostí, které uvisly v síti lánečského vědomí

V Kanadě se začala vyrábět ropa
z trávy; vzhledem k známé sku-
tečnosti produkce masa a jiných
potravin z ropy možno konstato-
vat, že se kruh uzavřel a napl-
nil se dávno předpoklad starých
alchymistů o jednotné struktuře
světa.

V Severní Americe, ve státě Van-
nington, v oblasti velmi řídké
osídlení, došlo k mimoriádně sil-
nému výbuchu sopky sv. Heleny.
Již stejného roku se pak na ce-
lém světě vynášovalo velkými
výkyvy počasí, v zemích koruny
české chladem a záplavami, což
mnohdy dávno v souvislost s
výše zmíněným výbuchem. V ja-
kémsi nálivu v jižním Řecku vyn-
eslo zase na břeh z přehrátky
moře velké množství ryb.

O samé novéosti království
českého i Horních Úher byly
zrušeny vojenské čapky "lodí-
ky", které byly v používání již
od abdikace císaře Karla I., hab-
sburského. Zavedeny čapky dosto-
jnické i pro prosté vojáky, což
možno hodnotit i jako další krok
při rušení oficeráků, tedy a-
ristokratických výsad.

V současném severní Ameriky
ostry odklon od monarchie a u-
mělých hnojiv k tradičnímu ho-
spodářství.

V hostincích každého města praž-
ského panuje mezi některými sku-
pinami mladých lidí přesvědčení,
že se kamenný pásobením vnitřních
sil samy od sebe obracejí. Na d-
kav, v každém ohledu nedostateč-
ný, pokládají souvislý pohyb ka-
menů, vzniklý spojením jednotli-
vých snímků, popisovaných fixací

Vědecku polom i celkové, dříve
nevidané samostatnosti lesů se divé
světi v království českém otevřely
netušené možnosti; po vlečen se v
nich objevil v tomto roce první
rys, černá zvěř se objevila až na
okrajích pražských sídlišť a výskyt
prvního medvěda je podle všeho již
jen otázkou času.

Při práci od brnění Pražského hro-
du několikrát zjištěno, že se obě
strany hluboké bavily, což bylo die
hodnověrných svědectví ještě v minu-
lém desetiletí zcela nemyšlitelné.
Jde se, že se Rakousko-Uhersko op-
ravdu definitivně rozpadne.

Před nedávnem došlo k zrušení náka-
zu sběru dřeva v hvozdech královst-
ví českého, který byl v platnosti
prájemněm celé tisíciletí. Reduc-
ti na tom, že způsobu prastarého
zvyku jihočeských rybářů, kteří po
skončení výlovu vytrubují "hoří"
radi šude právo k svedení podzemí
převratné novinky v oblasti zcela
odlišné k překopání bramborů, kte-
ré rolníci v poslední době již pra-
videlně sestaví přecrat. A tak pod-
dání budou mít užitek nejen z obec-
ních lesů, ale i polností.

Jakási američan, editující dyna-
mické názory škadení vůd, přelští
protiv Le Manche silou vlastních sv-
lá se šlapací letadla.

Tento rok došlo k dalšímu rozšíře-
ní sortimentu nedotatkové sběři,
tentokrát velmi závažnému a mnoh-
povídnostem: v prodejné divadelních
potřeb v Karlově ulici vznikly vedle-
ně rolníčky, které se až donedávna
prodávaly po pytlicích, a které jsou
ještě lesi inzurovali v našem česop-
se. Rozhodně se však přikláníme k ná-
zoru, že jejich tragický nedostatek

upevňujícím fotoaparátům v pravidelných časových obdobích, pomáhající přitom skutečnost, že vrozená tvůrce /nového mytu/vnutřil objektu kamery svoji hypotézu. Je-li doba k přijetí víry v existenci života v "anorganické" či až do nedávna "neživé", neodůvodněné "hmotě" /ažtýdenně dlouhé životnosti, ale ani sdaleka ne tak životný jako animismus/ zra-
lá, pak potřeba používat žádných berliček děkanů.

na našem trhu je spíše než důsledkem naší inkerce důsledkem přesunu z oblasti zapomnění na výsluní nárůstající potřeby jejich každodenního využívání.

Dne 28. října /paradoxně právě ve výročí dne, kdy jsme si k němu odřekli přístup/ nás se všedním de-
kem blankytného modra navštívilo středozemí. Nejvyšší teplota v ne-
mích korunách české od roku 1775,
odkdy se srovnávají slunov-
sky.

S Balkánského zápisníku

/kam na dovolenou/

Sluneční pobřeží

Podobné typy rekreačních středisek všude na světě jsou esenci nešťast-
ného; jejich architektura, celková atmosféra, druh hostů, stánky se su-
venýry, vstřívání nudy a plytkosti. Celok vyvolává nejtmější sklíčenost
jakou znám. Široká a pohodlná cesta do prázdna. Projedeme dekorativní
branou a již se po nás nestýkáte sápe nicota. Věrad extenze každodennos-
ti dává v říši smrti, smaru, kam každodennost tak jako tak vái mo-
směřuje, nikoliv však se stejnou příměřeností, bezstarostností a roz-
hodností jako zde. Se slavným mořským vzduchem nabíráme do plíc i stísně-
nost, panický strach z existence, zakrývaný diletantsky hranou monád-
ní laciností či naopak křečovitou veselostí, což vyjde nastejno. A nava-
dory sterilní, neprodyšnému obalu všude pacha hniloby a rozkladu. Po-
dobná rekreační střediska jsou ve své pravé podstatě spouštěcí basbitek,
nabitých směsí nízkých štěstí /opilství, obžerství, kachálka, bezduchý
flirt, klepy, nákup tretek/, veřejnými lázněmi, v kterých se sebe šlo-
vák směje duševní spinn, která se tam, nikam neodvácena, hromadí. Šlo-
vák nízkých sklonek se tam snad odliší v jakémś nevábuném rituálu duchov-
ní hygieny, šlovák vyššího vnitřního řádu však v tomto království nudy
riskuje notně zmaření.

Projité nádoby představy

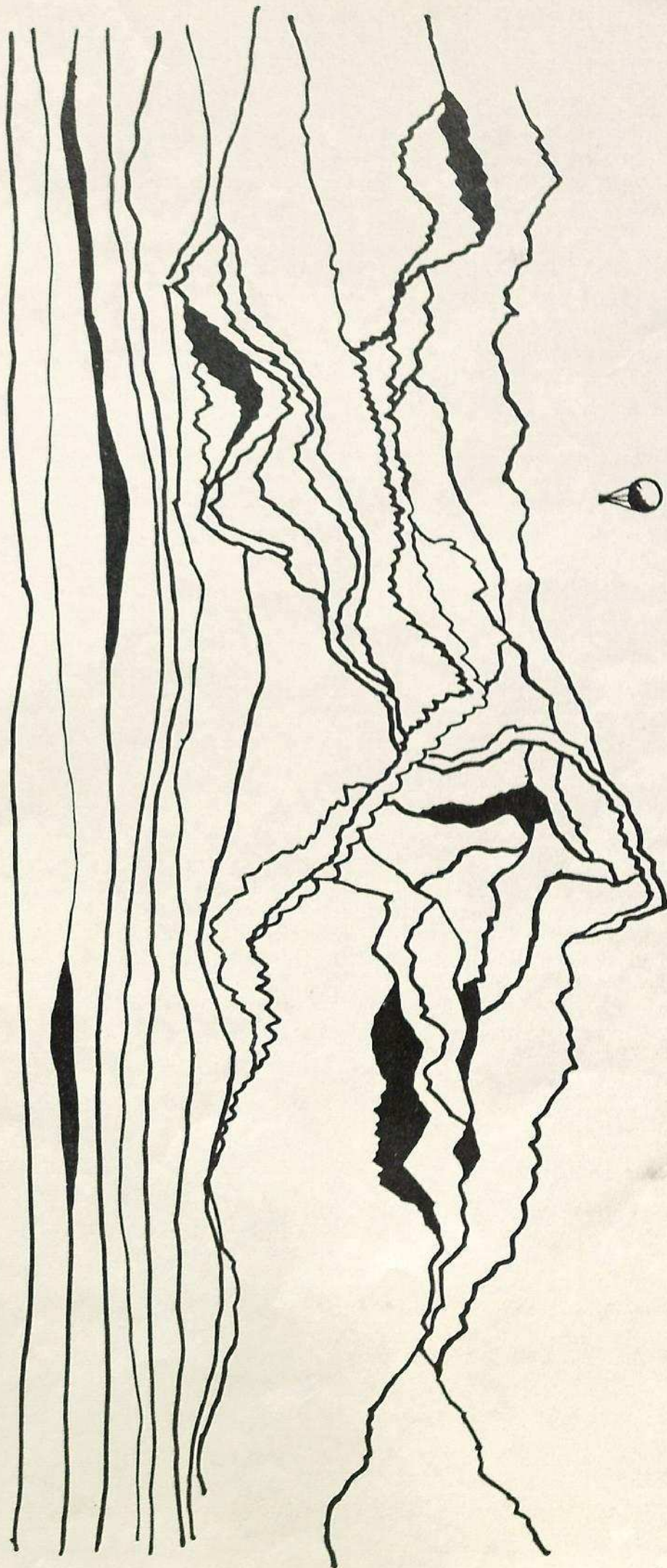
Představa o hloubce duše mohla vzniknout z velmi konkrétních prožitků
moře. A zároveň tomu bylo zajisté i zcela naopak: moře vzniklo projitkem
hlubin duše.

Čím je šilenství vašich temnot proti šilenství mého jasu?

P. Hölzerlin

Kalichové sdělení

Kořistnictví všedního dne začíná kalčí ráno zakoupením denního tisku.

Office

do
které ver
trochu

Ještě trochu ^{holič} bílé pění
sles sůl, pane Bláhu,
jako neomezená reakce.
Budu vidět bílé strání,
možná i severní sůl.
~~Shrnutí~~ mohly všechny co jsou
na světě,
budutels a polární líhu
a také nebeský chr. ^{take}
Majitel varhaník němě klade prsty
na klávesy
a hraje se všech možných sfér
doprovází tanečnicka a
já jsem a vás v officině, pane Bláhu,
a napomínám na skutečný chr.

take
nadevčák
milobeky
veselý
chr

Svatokláš/slibný projev pro přítomné/

Kochan redáři bych vám přiblížil konce světa nebo svoje dnešní sta-
rosti. Nemám si na šen udělat smáznutí vajínka a je už dost pozdě, a
bych si obstaral něco jiného. Je neděle a provádějí se co bude tál-
ho užit, když řeknu, že je omezení a významný svatek. Jsem ale v Ev-
ropě a její vyjádření znalost dobrých svých učinila tento den téměř
nepokrokovým. Kloubné vstřípy našich šen budou nezapomenutelné při-
padat jako štyřpochodová bombolera, nejviditelnější artikl a zároveň
neotčené vystupí v zastřešené kontě. Vyčníží více budou srážet se
slavnostně posílen jako majitelští ročník sljona, a jejich vyvíře-
ní vtíravost nás donutí k předstíranému úsměvu. Lepší šen bude un-
nesat vřelou eleganci a fletný make-up, to se dá snad opřít o
jeho sklonit Chantree.
Samozřejmě si necháme pro sebe.

Setkání uprostřed blát

Seknutí klobouku, či spíše jakési hučky, doplnku dlouhého montgno-
ráku a vyznačkové hučky, a blubkou sklonou nadavim vyčleněnou smásla-
kou dvojicí, setnuvší se právě tak jako já nejmenší tři kilometry od
nejbližšího stavení, a přitom je tento občinnost ke stejné udvoři-
lé odpovědi. Pak se již jen dlouho odpínám tleny různými směry
na vlastní potěšení.

Kalibrové přelíní

Je poznání naší jazy, než rozmlouváme t.vv. agat

Maláhoří sdělení /s deníku řeholníka/

Mluvíme o osamocení světa a lidí, kteří málo bít trávou, ale kdo ví do jaké míry málo bít tráva hříchem? Neochotou se strachu, přikládám vášeň věci, které jsou spíše pastí, než hříchem nebo nerost? Mluvíme o neuvědomělosti věcí, ale neuvědomujeme si opatření těchto věcí. Právě to ze strachu.

V našem se světá slovo dává, nikoliv její život. Ale i to je na daného stavu potřebné - chci vyhlásit později.

Život nebo vše je posazené jedinou otázkou: existuje skutečnost skutečnosti, která jediná mi dává právo vše dát a vše si vzít a nepodělit se tedy to, čím žiji - a nikoliv? Souhlas otázky: neexistuje /?/. Jenže co je nám po tom? Nejvíce jsme my sami ve svém světě se obzvláštním náhledem nízkosti. Jaji více než opatření dech! A je nám něco po opatření, jsme-li neopatrni? Vyhláškou sjitřeni světa žijete.

Robert H. Pirsig: Žen a umění řemesla motocyklu /pátrání po hodnotách/
/William Morris, New York 1974/

....myšlím si jen, že jejich útek od technologie a nezávislost k ní je kapitulantství. Budoucí lidé právě tak spokojení v obzvláštních digitálních počítačích nebo v soukromí motocyklové převodovky jako na vrcholů hory nebo v okvětních lístcích květin. Myslet si něco jiného znamená snižování Buddha - a tím i sebe sama.

....práce na motocyklu, kvalitní práce, starání se o něj, se stává součástí procesu, který vede k vnitřnímu míru v mysl. Motocykl je především jevem duchovním.

Stále ve spěchu ?

Utíkáte rovněž před stresem,
abyste se hned na prvním rohu
VPADL PŘÍMO DO KÁNUČÍ ?

Chcete-li si jen trochu ulevit,
romantizovat lístček u mobilu
o pár šišek senů,

není nic snazšího :

KNÁVEK SE ROZINEM KAM SI POJÍTE

STOPKY !

Maláhoří sdělení

21) Mladá žena nevěří v Boha, protože již nemá potřebu /čao/ lehnout si na záda do trávy

Právě není nikdy jiná, než poznání, na které jsou ještě nedbali vůbec připraveni

Modlitba je jen účinným ohniskem pozornosti

Vstup č.1 : Z Á Z N A M H N U T Í M Y S L I

Za volantem, cesta z chalupy známého domů po inspirující rozmluvě na vrcholku kopce s výhledem do širého kraje. Myšlenky se valí o překot a tak zastavuji několikrát na kraji silnice a vytahuji notes. Pak již nezastavuji, pokládám notes na volnat a dělám si poznámky za jízdy v hustém provozu, riskuji občas srážku s protijedoucím vozidlem. O několik týdnů později se mi při jiné rozmluvě náhle vynoří z paměti bizarní okolnosti vzniku některých stěžích citelných poznámek, které předkládám komusi k posouzení a uvědomím si nakolik jsou tyto okolnosti neoddelitelnou a vypovídající součástí oněch hnutí mysli, a jak jejich připojení k diskutovanému písemnému projevu zcela změni polohu, barvy, ladění a tím i význam výpovědi. Cesta autem /či jiným dopravním prostředkem/ se tak v jistých situacích může stát urychlovačem či katalyzátorem některých duchovních procesů; důvodem bude zřejmě schopnost dopravních prostředků umožňovat rychlé změny prostředí. Tyto posuny výpovědi ve vztahu k okolnostem vzniku, neboli průvodní jevy veškerých hnutí mysli, by se měly vzhledem k dlouhodobému stavu zanedbanosti dostat do ohniska naší pozornosti.

krasný den koncem léta, 17.45, Deštná

První zastavení na kraji lesní cesty, za kterého se ze mne vylije delší zamyšlení o nemocném Západním křesťanství, ztrácejícím imunitu před vpádem cizích vizí, jmenovitě Východních duchovních a religiozních systémů; prokazováno na šíření buddhismu od prvních nesmělých zpráv františkánských či jezuitských misionářů, přes Leibnitze, Kanta, Schopenhauera, k A.Huxleymu, beatníkům, psychedelické vlně šedesátých let až k zakládání klášterů v Alpách či horách Kalifornie. Poukázání na skutečnost, že kromě těchto vyspělých či kultivovaných Východních projevů - kromě buddhismu, zenu, taoismu, hinduismu a pod. i návrat ke koncepcím naší civilizací dávno zavržených, na př. gnosticizmu a dokonce ještě dále k mytologickým vizím "primitivních" kmenů.

18.05, Zakšín

Zastavuji přímo ve vesnici, na prostranství před hospodou. Úvaha o prostým okem pozorovatelném úpadku instituce pošty, kdysi mohutného pilíře c.a.k.mocnářství, na základě vyslechnutého hovoru na poště, kdy mladý doručovatel odmítá vynášení telegramu xxxx do vyšších pater na podkladě jemu nepřislušejícího hodnocení jejich důležitosti. Z hlediska tradičních služeb pošty nelze jeho pokřivené názory ovlivnit ani tučným spropitným, což se jeví jako jeden z neklamných příznaků, že se Rakousko-Uhersko skutečně rozpadá, zasaženo v samotných základech jemných byrokratických lines.

18.20, Medonosy

Zastavuji na krajnici těsně za obcí. Tentokrát potřeba vyjádřit se k osobnosti Petra Chelčického. Stále v Liběchovickém údolí, vyjimečně nedotčeném destruktivním zápallem posledních desetiletí, v kterém nám krajina v každém z mnoha zákrutů silnice nastavuje jinou tvář. Tyto nesčetné a proměnlivé scenerie se mohou stát spouští či protrženou hrází nezvyklých kombinací archetypů, vylévajících se samospádem z přesycené paměti, mysli, nevědomí.

Část autentického záznamu, bez konkrétních politických příměrů a souvislostí: národ, v němž po více než pultisíciletí působí duch nenásilí v podání Petra Chelčického, v němž kumulovalo veškeré mravní zhausení z předlouhé a nechutně krvavé občanské války, se jako celek stěžích někdy uchylí znovu k násilí jako k domnělé zkratce na cestě k řešení narůstá-

jících problémech. Z tohoto vnitřního odporu k násilným projevům se může nakonec ve chvílích hlubokého zoufalství, kdy by se jiný národ chopil meče, zrodit univerzálně platná odpověď, podobná té, jakou za jiných okolností v jiných částech světa vynesli ze svého nitra na povrch světa Sokrates, Buddha, Lao-Tse, Zarathuštra, Jéžíš... Díky silné osobnosti svérázného jihočeského sedláka, prostřednictvím jehož ducha nám byl po staletí vštěpován odpor k násilí jako ke slepé cestě poznání, máme všechny předpoklady, a to víc než jiné národy či kulturní společenství vyrazit z bludného kruhu vášně a revnivého stranictví, a vstoupit v oblasti dosud neprozkoumané. Chovejme proto takto cenné dědictví po předcích v úctě, a nedopusťme, aby se jeho vliv postupně vytrácel a slábnul...

Vyběr z dalších autentických poznámek má již okolnosti vzniku jiné; k zápisu docházelo průběžně během jízdy mezi obcemi Chudolazy a Liběchov. V dřívějších fázích naší civilizace postupovalo umění všechny sféry životního slohu, veškerou každodennost tehdy duchovně jednotného světa; dnes je rozdrobeno právě tak jako životní styly vnitřně rozervaných jednotlivců, a vyznívá tudíž do stracena. Až do renesance součástí každodenní reality: architektura, výtvarné umění, hudba v chrámech i důmyslně míchané směsi pro dnes zanedbávaný smysl-čích, religiozní rituály a slavnosti, plnicích mimo jiné v mnohem širším rámci funkcí dnešního divadla, ale propracovanějším, antickým pojetí, ústícím v katarzi, slavnosti světské - rytířské turnaje, svatby, korunovace a křty panovníckých rodin, ale snad i rituální funkce veřejných poprav - to vše velmi důležitým činitelem při vytváření skutečnosti. A navíc umělecká řemesla: zbraně, šperky, sklo, ale i oděvy, kašny, fasády a interiéry paláců i měšťanských domů, a na druhé straně i svébytný, odpovídající životní styl poddaných, naplněný na rozdíl od dnešní doby tvářícími činy /hudba, kroje, užité umění/ a pod./ až po okraj - a opět s katarzní funkcí, zahrady, různé typy slavností šlechty, vyžadující dekoratéry, ohňostrojce a jiné specialisty. Takový rozsah a působnost umění při vytváření osobnosti si dnes dokážeme stěží jen představit. Jeho oddělení od všedního života, nežádoucí zrod umění s velkým U, umění skleníkového a do značné míry sterilního, proces počínající - byť i neznatelně!! - již renesancí, a vrcholící v 18. a 19. století, měl tragické důsledky, neboť vedl jen k tomu, že tak jak mizelo ze souboru samozřejmých potřeb každého jednotlivce, ztrácelo s ním kontakt a tím i svoji bytostnou ošťuzující a povznášející úlohu, začala být ohrožována i jeho samotná existence. Věřím, že druhá polovina minulého století a především toto století je dobou zvratu, i když přítomnost nemá nikterak vábné aspekty. Jsem však přesvědčen, že nivelizace umění, v které nyní nadbíhá nízkým potřebám davu a pokulhává za ním, jeho zjevná barbarizace, je nezbytným mostem, který ho převede přes propast nicoty v prosvětlenou krajinu úchvatných vizí.

A tak jsem se oklikou vrátil znovu ke krajině. Ta za Mělníkem však byla fádní, rovina, již žádný kaleidoskop změn, konec inspirace.

Nosem luzy je její obraznost. Za tu může být kdykoliv klidně voděna.

E.A.Poe

Náleží duševně do davu, kdo nad určitým problémem se spokojí tím, co mu jednoduše táhne hlavou.

Ortega y Gasset

Hlavní projev "KAŠPARSTVÍ, JIHU PROJEVY A VZTAHY K POVOLÁNÍ"

přednesený dne 6.10.1980 na ZAHNADNÍ ČERPAČSKÉ SLAVNOSTI v Mašicích

Vážení kolegové-kašpaři! Devolte mi odvrátit vaši pozornost ještě na chvíli od nedopitého sudu a podělit se s vámi o plody mého čerpačství či lépe řečeno o plody mého dlouholetého pobytu v pojízdné poustevně našeho dobrotivého podniku. Zároveň vás prosím o značnou dávku shovívavosti k prohřeškům proti všem rétorickým zvyklostem a pravidlům, jichž se dopustím; berte v úvahu, že se jedná o můj první projev na veřejnosti, nenačvičený dokonce ani doma před zrcadlem.

Ve svém projevu vycházím z přesvědčení, že se právě tak jako já znepokojujete o osud světa, bolestně v něm tápete ve snaze najít své místo či vidět jež tak jak je třeba, to znamená jinak než dnes. Jistě se shodneme v tom, že po několika stoletích až nebezpečně úspěšných pokusů plochého racionalismu o nivelizaci myšlení, zglajchšaltování ducha či promývání mozku již nelze jít čelem proti zdi a nechat si dobrovolně navléci svěrací kazajku či pruhovaný oděv; nutno volit adekvátnější způsoby boje o právo na vlastní svědomí, nutno hájit záležitosti duše, mnohotvárnost světa a volný rozlet ducha jinak, neboť - jak řekl Stefan Zweig - "jsou doby, kdy se i nejprostší a nejjasnější lidské pravdy musí namalčovat a přestrojovat, aby pronikly k lidem, kdy se i nejhumánnější a nejsvětější myšlenky musí vplížit do domů potají a zahalené jako sloďejí sadními vrátky, protože vstupní bránu hlídají biřci a celníci držitelé noci".

Z těchto důvodů věřím - a je to i víra některých zde přítomných kolegů -, že dnešní nejostřejší zbraň ducha, a to v podstatě jedinou, která nám ještě zbývá, je kašparství. Rozpustilý škleb do tváře světa, vlečeného na řetězu t.zv. "poznání svobody" neboli nutnosti, na oprátce hmotných stimulů s puncem zášklivé nepostradatelnosti, který mu pokrytecky vtiskli mazaní přívrženci ledivé prostřednosti.

A ti, kteří se nechtějí v cházi držet provazu jako slepci, se choulí pod strakatinou bláznů, kašparů a šašků, nastavují zrcadlo do kterého se nikdo nechce podívat, einkají rolničkami v sebezáchovné snaze navrátit životu úrodnou prať, v které by se mohl zakořenit a rozrůstat, metají koxelce v touze po vzkříšení ukřižovaných protipóla racia, moci, pragmatismu, strnulé vážnosti a stereotypu, které se jmenují intalce, hravost, prostota, mnohoznačnost, úžas, nezištná zvědavost a bezelstný smích.

Věřím, že je i naším posláním - a na tom bychom se snad mohli shodnout - nastavování zrcadla klopýtavým, neobratným a směšným kráčkům důstojně se tvářícího světa; a touto neustálou snahou o získání věrného odrazu cizlovat sobě i jiným k dalším cestám nezbytnou schopnost odstupu - od sebe, vlastního ega i důstojnosti, od naší současné vize světa.

K dosažení této neocenitelné schopnosti je kašparství jednou z nejlepších a nejdostupnějších metod. Nezapomínejme, že cesty jiné jsou nám v dnešním světě odepřeny, uzavřeny – na př. mnišství nebo poustevnictví, tedy vnitřní exil, totální stažení se ze světa. Stát se kašparem je však naopak pro každého z nás možné, a jsem přesvědčen, že i šádoucí, aniž by to v prvních dobách přerodu nějak kolidovalo s našimi zájmy a povinnostmi či narušovalo ustálené vazby k rodině, přátelům, zaměstnavateli, domácím zvířatům či pokojovým rostlinám.

Nepochybně bude nyní na místě, když se s teorií kašparství alespoň ve stručnosti seznámíme. Dříve bych však ještě rád shrnul naši výchozí a do značné míry i vylučnou situaci. Utekli jsme se před nepřítelí světa do lesů, polí a luk, a zde se houfujeme a pod praporem komediantů a potulných herců středověku vedeme svůj argutný zápas o naplnění našeho osobního poslání, jímž je nesporně udržení duchovní nezávislosti a svobody svědomí. To vše v době, která – jak řekl Ortega y Gasset – se vyznačuje především tím, že průměrný duch, vědomý si své průměrnosti, troufá si hájit právo na průměrnost, a všude je prosazuje, a to – slovy Karla Čapka – na spoluviny intelektu, jenž prodává své prvorozenství za mísu dočivice.

Sešli jsme se zde u ohně, který je nejen symbolem nespoutanosti, ale i vědomí, poznání, iluminace; je tomu tak, jak řekl Gaston Bachelard: vědomí i plamen mají stejný úhel vertikality. Domnívám se proto, že náš intimní kontakt se základními stavebními prvky vesmíru podle představ starověkých filosofů a alchymistů, tedy s vodou, ohněm, zemí, vzduchem – a bude-li třeba – i s éterem, a naše odloučenost v pojízdných poustevnách, které pro nás naše dobrotivá instituce tak velkomyslně zřídila, nás přímo předurčuje k filosofické či metafyzické reflexi nebo pro ní alespoň vytváří ty nejoptimálnější podmínky.

Tato filosofická reflexe nás poučila o tom, že – slovy Emanuela Marika – soustředěným pozorováním nabývají skutečnosti jiných podob. Nutno v této souvislosti upozornit, že jsme si zvolili úhel pozorování z hlediska priority životního stylu, protože výsledkem našich meditativních vstupů je poznání, že všechna myšlenková hnutí jsou jen nadstavbou, vynucenou nedokonalostí životního stylu, a že tudíž na situaci, kdy je dosaženo jeho dokonalosti – což je ovšem předpoklad jen hypotetický – přestává mít jakékoliv poznání smysl.

Cesta naší vnitřní reflexe nás tak nevyhnutelně vede do světa činu, praxe, každodennosti; při přechodu zevnitř ven dochází k celkovému rozkladu na základní elementy. Obraz či vize světa, který z nich znovu poskládáme, má již určité specifické odlišnosti, posunuté barvy a tóny, posměněné tvary, celkově odlišné ladění.

V tomto světě, který jsme si utvořili, světě, který je výsledkem uváženého tvářícího činu, vystupuje nápadně do popředí nově získaná schopnost odstupu od vlastního díla, schopnost nečekané objektivity. Náš základní vztah k takto posměněné vizi reality má pak v souladu s tradičními definicemi i s modelem chování velkých kašparů mínulosti všechny charakteristické rysy kašparství.

Jak je tedy podle těchto tradičních definic vymezen kašpar, šašek, blázen, harlekýn, klaun, škýz či jakýkoliv jiný představitel této základní životní orientace, tohoto základního duchovního typu, této základní vize světa, způsobu poznání? Jaká je jeho základní poznávací metoda? Zopakuji na tomto místě definici, použitou nedávno v mé práci o univerzálních archetypech nevědomí ve vztahu k cestám poznání: podle ní je kašparství sebezáchovným, očištným rituálem, praktikovaným důsledně a soustavně ve všech sférách každodennosti. Kašpara nebo stupeň a míru poznání, kterou reprezentuje, charakterizuje neustálá snaha o obrácení zevnitř ven, z rubu na líc za přítomnosti silných motivů altruistických. Kašparství je přitom zároveň výrazem pokory i élanu vital, tvořivých vesmírných sil, čiré, ryzí radosti, souhlasu a souladu s tokem dění, vášnivým přitakáním a vyjádřením důvěry vlastní spontánnosti, která je pojímána jako věrný odraz sil světa řádově vyšších, ale je i aktem usměrnění rozumu, přebírajícího funkce jemu nepřislušející, je papouščí a opičí nápodobou neboli nastavováním zrcadla za účelem vytváření krátkých spojení, vedoucích prostřednictvím údivu k náhlému pochopení komplexnějších struktur univerza. Kašparství má však ještě i jiné rozměry; je rovněž projevem důvěry ve svět, jemuž se odevzdávám na milost i nemilost, přidržením zrcadla před tvářemi a činy svých i druhých, zrcadla zkreslujícího jen zdánlivě, v kterém se lze nepoznat jen při prvním povrchním pohledu.

To vše má obšem příliš abstraktní podobu, odtažitou od metání koželců všedního dne. Jistě se nechceme stát kašpary svátečními, odkládajícími své pumpeřáky jen na chvíli oddechu, které násilím urveme na skutečném reálném životě, bez prvků transcendence. To by bylo úplným nepochopením celé věci. Naše kašparství musí být zásadně úplné a nedělitelné, naším fulltime jobem, celoživotní profesí. Mělo by být uplatňováno v každodenních drobných skutečích, presentovaných s lehkostí a skromností tak, aby nezasvěcený pozorovatel zapochyboval o způsobilosti vlastního rozumu – a to právem. Jiné pojetí je nás nedůstojné, schizofrenické, a co je nejdůležitější, postarádající všechny hojivé účinky, přestávající být balzámem duše, ztrácející své spásné rysy, zvětšující naši tragickou vnitřní rozpolcenost. Z toho by mělo jednoznačně vyplývat, že se kašparství má stát výrazovým prostředkem našeho nitra, holdem i příslibem věrnosti světu. Tím se stává každá kašpařina aktem nesmírné závažnosti a zároveň si i uchovává nezbytnou míru tajemného mlčení. Kašparství v tomto pojetí je pak rehabilitací všech prvků osobnosti, ujařmovaných a přezíraných nafoukaným, povýšeneckým rozumem.

Existuje však ještě jedna definice kašparství, stručnější a praktickému konání srozumitelnější: je kopancem, uštědřeným vlastní důstojností.

Ještě mnohé by bylo možné dodat k teorii kašparství a jeho přínosu k lidskému poznání a jeho očištné funkci, nezbytné k udržení duchovní rovnováhy. Jistě jste však již zvědaví na jeho konkrétní projevy v naší profesi. Možnosti jsou pochopitelně neomezené a ani v nejmenším nepochybuji, že před vámi nezstanou při vašem důvtipu skryty, že se svého poslání s úspěchem zhostíte. Necítím se však natolik povolán jako slovuťný mistr životního slohu, všem vám dobře známý kolega-kašpar Mařík, a tak si dovoluji na závěr přecišt jeho již publikovaný a tudíž některým z vás známý článek "Iluze na kolečkách" z Lázeňského hosta č. 2, ročník 1979, který se našeho tématu bezprostředně dotýká.

I l u z e n a k o l e ě k á c h

Dva výkonné elektrické radiátory, naftová kamna s kompletními kouřovody, sud a kanystry s naftou, propanbutanový vaříč plus rezervní bomba, vaříč na líh a líh, zásoba dřeva a ohniště. Rovněž čepice kožešinová a obleky vatované, boty filcové a pytle spací péřové. Svítidla 220 Voltů a sada náhradních žárovek, lampa závěsná petrolejová a lampa vozová typu Hurikán, zásoba petroleje, několik baterek s rezervními zdroji, balík svíček a balík prskavek, lampionů 27.

Obyvatelé maringotky se potulují krajinou a předstírají odborný zájem o veškeré zdroje vod jen proto, aby v nich mohli chlazení láhve moselského.

Maringotka je postavena zásadně tak, aby cesta k hospodě vedla přes les a jez, případně zámeckou oborou, v zimě vždy čerstvě zasneženou. Za podzimních větrů se otřásá jako loď v bouři tahem několika desítek draků různých barev a velikostí. V jiných ročních obdobích však bývá vypouštěn okamžitě po příjezdu na lokalitu jen drak jediný, a to drak čínský, který je svým pestrým vybavením předurčen k orientaci navracejících se čerpačů. Za noci k témuž účelu slouží elektricky osvětlený lampion, zavěšený na nejvyšším stromě. Není-li v dosahu vhodný strom, bývá k tomu účelu budován zvláštní stožár, na který lze v krajním případě upevnit anténu vysílačky.

Ačkoliv vesničané přihlížející manuálnímu počínání čerpačů poznají na první pohled jejich nezpůsobilost, prozrazující jistou inteligenci, nikdy je nenapadají, neboť oděná maringotka za vsí je ďáblová klec, sídlo nepravosti a mazaných chlápků, náchylných k násilnickému vystupování a drobným krádežím.

Čerpač by mohl na svém bicyklu s bytelným nosičem štvát vysokou zvěř po lesních stezkách a za divoké jízdy srážet ptáky v letu – jak ve staré Francii. Avšak drobně prší, z rozmáčených polí stoupá pára a tak raději sestoupí a koná svoji potřebu u patníku jak starý smutný pes.

Nikdo neumí civět tak jako on. S přípravou ranní kávy končí v poledních hodinách a celé dny se dokáže soustředit na přípravu jediného talíře-polévky. Neustále má po ruce 50 druhů koření, ale často si dopřeje hlt kečupu, tubu sardelové pasty nebo vypije hrst syrových vajec brčkem na limonádu, jen tak bez ničeho, těsně před spaním. V podstatě jej však nezajímá nic jiného než zívát někde na lesní mýtině. Nanejvýš dokáže dlouze klábosit o svých stařeckých chorobách, když na jaře přijede pár starých dobrých chlápů zahrát si kuličky.

To všechno má jen jednu nevýhodu: kávová konvice na vaříči vydává podobný zvuk jako přijíždějící investoři.

Děkuji za pozornost.

Naléhavé sdělení

Račte vstoupit, právě jsem se pomínul.

Vážená společnost, slovutní čerpači, vážený jedinče!

Dovolte mi, abych v této chvíli pozdravil vás i večer, ve kterém se po letech setkává čerpačská minulost s čerpačskou přítomností a požádal vás o chvíli pozornosti a trochu strpení.

Čas se zdaleka ještě nenaplnil a kardinálský klobouk každého z nás sotva vystupuje z hlubin budoucnosti, z hlubin a temnot budoucnosti nutas říci, protože jas budoucnosti jeví se mi poněkud mdlý, máme-li vzít v potaz veškerá úskalí reality dneška, včerejška a proč neříci i zítřka.

Historie pamatuje chvíle, kdy i lajtnant plakal, ale jen málo je v ní momentů, kdy uniforma věštila.

A tak vám pravím: chmury na mém čele, chmury na východě i na západě, ale je! A bude hůř!

Odvraťme tedy pozornost z temných siluet pokleslého a hroutícího se světa pancéřových čel závratně rychlých arciťanů a budoucích pláničů se setbou zkázy, odvráťme pozornost od komicky pokleslého lidství výrazných uniforem, které nás nepobaví, ale posnovu karmoutí a usilujme o, pro nás nezbytnou, novou říši světla, hypervnímavosti, suverenity jasné představy a stále nezištnosti uvnitř, zdárazňuji, zejména uvnitř našeho neskromného společenství.

Děkuji vám za pozornost.

Předneseno dne 6. října 1980 v den ČSLA na Velké čerpačské slavnosti v Mažicích u Soběslavi.

Všední den

Bezstarostný, loutavý pohyb po Karlově mostě mezi spěchajícími davy. Krmení holubů, racků, kachen, čírek a štěněte boxera s čerstvě kupírovanými ušima /jak později zjišťuji, patří mladíkovi, který provozuje na mostě uměleckou živnost/ máslovými sušenkami. Drahnou chvíli mne pozoruje a pak se na mne přilípne jakýsi muž s aktovkou. Prchám v domněnání, že mi chce prodat psa. Dostihl mne na schodišti na Kampu a začal z aktovky tahat loutky. Kašpara nejdrív.

/Potomek jednoho známého principála si mne vyhlédl jako potenciálního kupce starožitného divadélka/

Naléhavé sdělení

Buďme přátelými kašpary.

A u t o m a t i c/Z jiné situace/

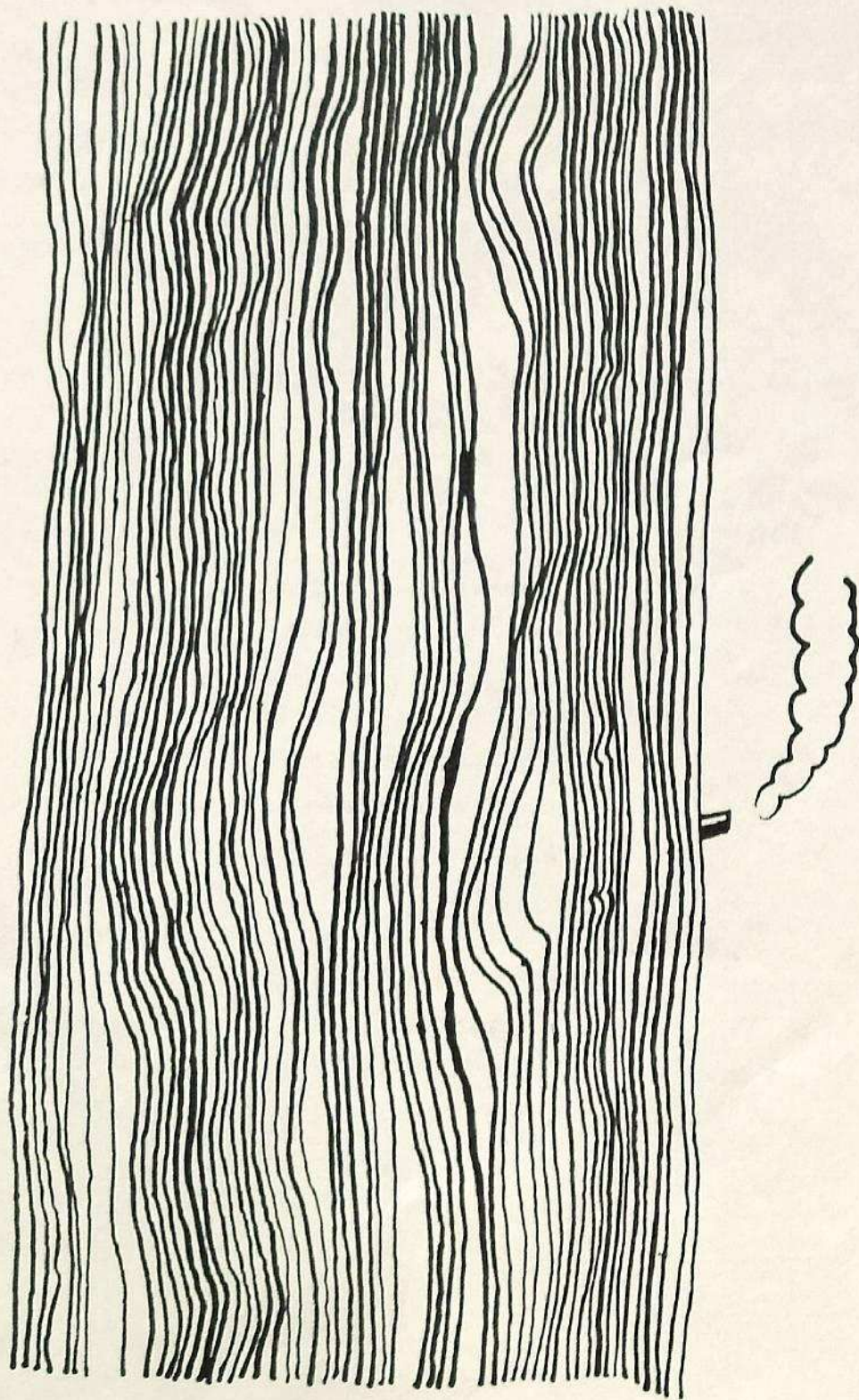
Jenom stisknout knoflíček
u malé černé krabičky
v kapse přispláště
jako dvě rozprsklá rajská jablíčka
bylo to její zardění
tu její nevinnost jsem znal.

Při druhém stisknutí
se řasy zachvěly,
a při dalším
stekla slza.

Pochopil jsem proč chtěla plakat,
..... její koketnost a stud.

V kapse jsem měl malou zelenou krabičku,
s příslušnými tlačítky.
Nanmátl jsem jedno z nich
a stiskl.

Ústa se rozevřela,
mohly v té chvíli vypadat
jako posvícenský koláč.
Něco do nich vlétlo.
Byla to umělá řasa.

Uvítací projev, přednesený E.Maříkem dne 6.října 1980

na ZAHRADNÍ ČERPAČSKÉ SLAVNOSTI v Mažicích.

Jablka! Jablka, jablka.

Královna je na moři! Jablka! Jablka!

Vítejte srstnatí psi, jezdicí na modrých koních.

Ruce vzhůru, pravím Vám /neobyčejně bodře/

Velamos! Velamos!

Velamos!

Červeně natřené dveře se otevřely a příšery jsou zde /nevyhnutelný fakt/.

Ale to všechno je jen rolnička z minaretu! /povzbudivě/

Očividné jsou jen léčivé účinky slona a snadno se změňte z keramického trilobita v modrou bahenní vážku.

Jen sliny, sliny a zase sliny.

Pohled oknem zavřeným lze bez obav srovnat s pohledem oknem otevřeným a telefonem můžeme volaného zhusta slyšet, avšak nevidíme jej nikdy.

Mějme se tedy na pozoru, aby se stín naší vycházkové hálky neoctl na cihlové zdi, dříve než stačíte rozeznat tento vrt od komína krematoria.

Rýma však již povolila, ranní kojot snídá ze stříbrné misky led.

Zaječí míra je před dovršením.

Okusme uzená mrtvá zvířata!

Chlastat smetanu!

Často a s chutí fuňte.

Nikoliv však jehnědy, protože dobře víme, jak je neřestná každá myšlenka na negativ.

A tak zbývá již jen jedno:

zjistit, kam se poděl Jukomín??!

To máš za Himaláje!

Dobře ti tak!

Pacifik!

Putyky! Putyky! Putyky!

JOGURT!

D e j z a h r á t v š e m

Dáš si zahrát poslední píseň,
na podzim až budeš mít smutný den,
na podzim až vítr stromy oholí
a ty zůstaneš s nimi jak jim podobný kmen.

Dáš si zahrát samozřejmě veselou,
ať hory vidí, žeš byl chlap,
a zakřičí na Tebe až políbíš se s ozvěnou
že každé srdce není jak z lesů chlad.

Dej, dej, dej, dej zahrát všem
dej, dej, dej, jen necouvej.

Máš duši věčnou a nevíš co s ní,
červánka se ptej ty o tom něco ví.
I hvězdy prý Ti hodně poradí,
až přiblíží se Tvůj nejslavnější den.

T a n e c

Zakryjte okno chladnými dlaněmi,
den začne trochu dřív.

Zahrajte, zahrajte všem na oslavu,
než sjedete dolů na saních.

Tancujte, píšťala zní,
tancujte, ruká pištočova se chvěje.

Zjara shnilé pařezy vyrvete,
a zahrada jen pokvete.

B i l a n c e

Den má prsty jako král, všechno ví,
letí k slunci ještě blíž,
měsíc září v jeho rukách,
já vím všechno bolí.

Byl to výlet velmi krátký,
jen pár světelných let,
vezír dál si na svém místě sedí,
k radosti velké nás všech.

Ne každý ví, jakou sílu to má,
jen ten kdo se neskryvá,
kdo umí dveře otevřít všem,
kdo umí zemřít jako žít.

Co všechny Tvé staré lásky,
a oči modré jak len,
za oknem venku vítr slídí,
zvolna uchází sem zas deh.

Den má prsty jako král, všechno ví,
sedí k slunci ještě blíž,
měsíc září v jeho rukách,
já vím všechno bolí.

Každý si sklídí svou úrodu sám,
nenechá Tě na pochybách,
odhoď co už Ti nepatří,
a zpátky už nesmíš to Ti povídám.

Nad střechami lidských obydlí,
nad hlavami, jejichž oči k zemi hledí,
nad vítězi i poraženými,
letí nás jen pár.

Kličkujeme v špinavém dýmu
a mizíme v něm,
a kdesi dole mezi padlými,
zůstala láska s ostatními.

J s m e v ě č n í s t u d e n t i ž i v o t a

Jsme věční studenti života, totiž lidé,
sedíme v starých lavicích z dob zašlých kultur,
a hledíme na černou desku před sebou,
která chvílemi odrazí lesk našich skutků.

V jedné třídě se tu setkávají,
všechny ročníky a taky propadlí,
a kantoři co ospale jen pozorují,
nezkroceného žactva rej.

Jsme věční studenti života, totiž lidé,
jsme kupkou sena a hledáme v ní,
jehlu co propíchneme s ní vak s živou vodou,
až žízeň bude největší.

Dobře zaplatím tomu, kdo pronajme nebo poskytne informaci o koruně vrostlého stromu, vhodného k nocování i dlouhodobějšímu pobytu, na méně frekventovaném místě bez vyladu na objekty postavené po roce 1782. Rozpětí závěs.lehátka 3.80m, váha 81kg, min.7.5m nad úrovní terénu.Podm.okolí Prahy, již.čechy, bříza a borovice vítána.Zn.: "stylista-začátečník".1K2-79

Najmu neb koupím menší cirkusový či větší vojenský stan. Zn.: "jen tak" 1K1-81

Urychleně najmeme na 24 hod.v roce některý hrad v zemích koruny české. Podm.prostorná sněmovní síň.3K1-79

Продайте или закажите выкройки и планы на perpetuum mobile. Zn.: "typ nerozhoduje".8K2-79

Koupím jakýkoliv hvězdářská dalekohled. Zn.:spěchá. 2K2-79

Nabídněte ke koupi neb poskytněte informace o několikapatrových mísách na cukroví v jakémkoliv množství.Podm. tradiční materiál. Zn.: "k výrobě domácích fontán". 1K1-79

Koupíme pětikolo, příp.i čtyřkolo s přívěs.vozíkem-košatinkou, vhodné pro závod s vlakem na trati Kralupy/Vlt.-Velvary.Dohoda s event.výrobem jistá, účast příp.dodavatele na provozu vítána.Zn."přívěsný vozík není podmínkou". 2K1-79

Koupím neb najmu suchou jeskyni, vhodnou k meditaci.2K1-81

Žádám domácí tabuli o rozm. oca 80x100 cm /i jinak možné/, stojan není podmínkou. Zn.: "k zachycení a vývoji představy" 3K1-81

Koupím návody i základní ingredience k výrobě vonných kuřidel. Zn.: "pro všední i sváteční den" 4K1-81

Koupím pánský barátn.kroj na postavu 175 cm.Zn.: "holínky mám" 5K1-81

Koupím žíněnou košili, i obnošenou. Zn.: "spěchá" 10K1-81

R E D A K C E P Ř I J Í M Á I V A Š I I N Z E R C I !

Koupím zachov.kufr stř.velikosti, polepený nálepkami. Zn.: "nejraději našich lázní" 6K1-81

Pro plánovanou akci "Pobyt mimo civilizaci" přijímá red.veškeré inform. o zdrojích obživy, technologiích, prostorech a obdobích, ve kterých lze uskutečnit měsíční pobyt několikačlenné skupiny bez jakéhokoliv vybavení potravinami, bez táborn.zařízení a bez ohně.5K2-79

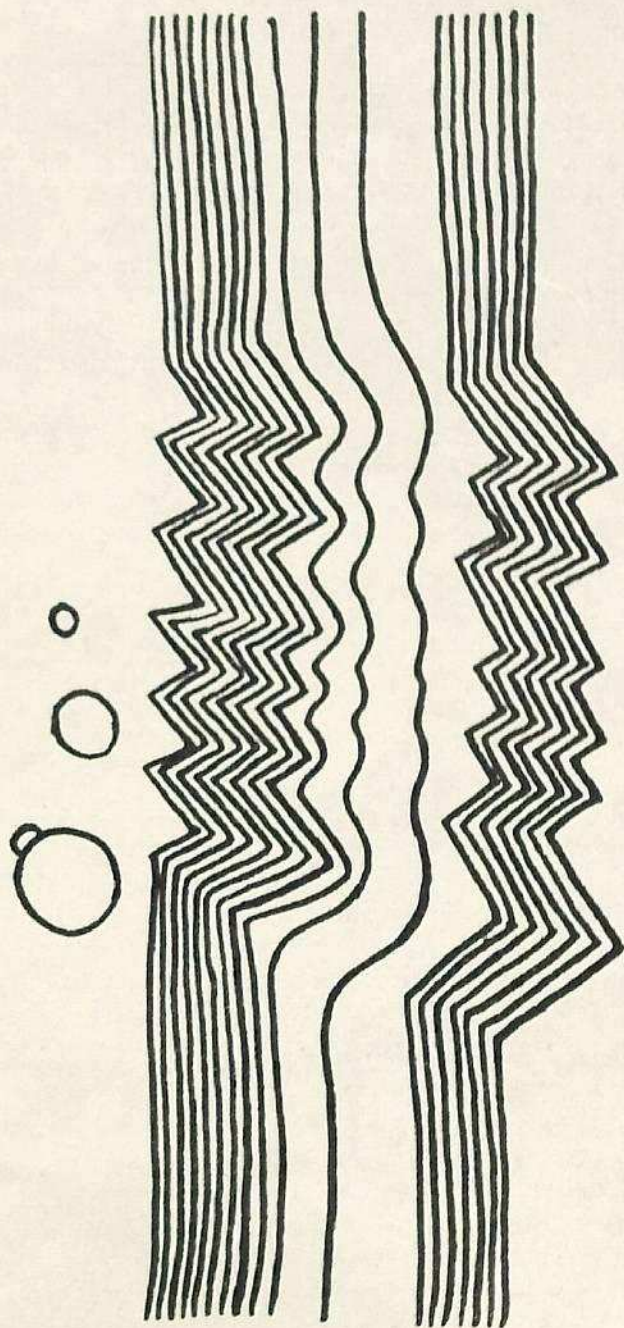
Redakce s vděčností přijímá jakékoliv informace a literaturu o vnitřních strukturách řeholních řádů. Zn.: "pro nově vznikající řeholi" 7K1-81

Nabídněte návody na dětské hry vašich rodičů.Zn."dohoda jistá" 9K2-79

Red.přijímá foto zájm.nápisů na zdech pro nově zaved.rubriku, věnovanou tomuto trad.liter.projevu.Zn.: "není-li foto, zašl.ale sp.popis" 10K2-79

H L E D Á M E M E C E N Á Š E . 8K1-81

Kdo věnuje zchátralou nemovitost, využitelnou jako budoucí konvent? Zn.: "i stodola postačuje" 9K1-81

Netoužíte po lenošivém spočinutí
v rozlehlém třešňovém sadě?

Vydejte se Stromovkou na Trojský ostrov a pak dál přes pontonový most teskným prostředím chátrající staré Tróji, a stoupejte v oparu nostalgie stále vzhůru ulicí Pod Havránkou kolem Velké skály k Čimickému háji. Netřeba připomínat důležitost volby roční doby: květen, červen, snad začátek července, v teplý podvečer. Až nahoře spatříte první třešňové květy či plody, uhněte vpravo; máte před sebou dva kilometry hebké louky třešňového sadu, a budete-li se stále držet jeho pravého okraje, i nečekaných vedut směrem k Hradu. Možná přijdete záhy k názoru, že ovocný sad je tím nejlepším místem, jaké by se mohlo ve vaší bohaté fantasii vyskytnout. Má totiž jednu neocenitelnou přednost: dokáže působit současně na všech pět námi uznávaných smyslů, i řadu dalších, dosud nepojmenovaných:

tráva
luční květy
bílá oblaka
listoví
žár slunce
modrá obloha
stín stromů
svěží zeleň
vaně květů
zpěv ptáků
bzukot včel
čmeláků
třepotání motýlů
rosa
sladké plody v prstech
i rozplývající se na jazyku.
A náhle zahalí vás závoj euforie.
Nebráňte se.
Mohu-li vám poradit,
padněte na záda, roztáhněte paže,
plnými doušky přijímejte
a vzápětí hned rozdávejte pokoru a radost,
relaxujte,
meditujte,
kontemplujte,
BUĎTE !

Naléhavé sdělení

Nacházíme se na samé hraně větší mutace, Kámen, narušený erosi, již již se odlomit.

ZDENĚK NEUBAUER :

B Ů H - H R A - S U B J E K T I V I T A

Pocta Ladislavu Klímovi

Ladislav Klíma

22.8.1878 - 19.4.1928

Zkoumajíce pojem Boha najdeme jakožto vlastní jeho jádro a podstatu - pocit svého božství,...Bůh spočívá zcela v cítění se Bohem - toť jeho nejvnitřnější tajemství. A dojde se k výsledku: pravda pravá nespočívá v myšlence "jest Bůh2, nýbrž "Jsem Bůh2: velmi důležitá to distinkce, - velké smíření myšlenky a cítění /i vůle/, theorie a praxe, objektivita a subjektivita...

Filosofické listy /1939/ s.59

Vážnost jest omezená, matkou její animální PENIA (=bída Z.N./, animální PENIA je matkou pravdy. H R A jest jedinou možnou činností Boha, jediné h ř í č k o u může být vše, a čím je mu jednat. Absolutním plasmatem, nekonečně elasticou gumou, poddajným plamenem, ničím, co by kladlo jakýkoliv zdánlivý odpor, vzdušnostmi, obláčky, therikystiny, fantomy..., skupenství pevné jen illusivní ohradou již opevnilo se zvíře proti obklopujícímu je moři aetheru, lenost bála se aetherové volnosti, aetherové rychlosti, aetherové absurdity, aetherové hry a tance. - Bohu je co činiti jen s psychiky, ale Psyché-svět, ale Svět-Bůh, ale Bůh-Já-. Svět je absolutní hříčkou mé absolutní vůle, toť nejvyšší ze všech poznání.Absurdita je postulátem Boha, je jeho praedikátem. Vše božské smrdí v lidské hubě, a vše co v lidské hubě smrdí je božské. Teprve kde člověk se všemi svými svátostmi, svátostmi, pravdami zapadl, vychází Bůh.

Traktáty a diktáty: Absurdita a absolutnost III, s.151-152

"Um die Erfinder von neuen
Werthen dreht sich die Welt:
unsichtbar dreht sie sich..."

/Nietzsche: Zarathustra I, p.73/

Letos jsme měli příležitost oslavit padesáté výročí smrti a stoleté výročí narození českého filosofa Ladislava Klímy. Tyto příležitosti k slavnosti - naše příležitosti - jsme ovšem zcela pominuli. Nemyslím jen na sdělovací prostředky a veřejná fóra. Myslím na jednoho každého z nás, jemuž kultura a myšlení vlastní tradice nejsou lhostejné. Každému, kdo se vědomě vztahuje k tomu, co dostal, čím je: k národnímu věnu v nejširším slova smyslu.

Nebot' n á r o d je všechno to, co souvisí s naším vlastním rodem, zrodem, při-rozeností. Myslím tedy na každého, komu není lhostejné jeho vlastní bytí, jeho nyní a zde. /Ladislav Klíma měl onu nemoudrý a směšnou vlastnost, že byl horoucím vlastencem!/. Mlčení některých fór a tribun má ovšem také s naší lhostejností nemálo společného: tyto instituce jsou přece "od toho", aby nás poučovaly, vše nám sdělovaly a připomínaly. Informační prostředky nás mají v nejširším smyslu informovat, tedy u-tvářet a tak nás zbavovat odpovědnosti za náš vlastní tvar, zodpovědnosti za sebeuchopení a sebepochoopení. /Odtud jejich funkce ve "formování společenského vědomí"!/ Přenesením zodpovědnosti za svou informovanost, ba dokonce za své vzdělá-

ní, zdraví atd., na veřejné instituce se postupně zřikáme sebe - i skutečnosti. Nefunkčnost příslušných institucí je pak pro nás pouze osudem, "tvrdou realitou", které se opět pasivně a odevzdaně podrobujeme a na níž se vymlouváme. Tento povzdech není předběžnou aktuální glosou, ale skutečným úvodem k setkání s Ladislavem Klímou: celý život tohoto myslitele byl strašlivě důsledným heroickým odpoutáním se ode vsí duchovní závislosti, odvislosti, podmíněnosti. Klíma nám zjevuje konkrétní podobu svobody, o které se nám ani nesní: proto po takové svobodě netoužíme a nestaráme se o ni. Očekáváme a nananejvýš vyžadujeme, aby i symoženost svobody nám - pokud možno zdramatizovaly a zajistily právě společenské instituce! Oslava, slavnost, sláva a svátek jsou také významnými výchovnými zkušenostmi pro konfrontaci s Klímovým myšlením. Také v tomto případě však musíme konstatovat, že vlastně již dávno nevíme, co tyto skutečnosti znamenají. Odnaučili jsme se svítit přítomnost posvátného. Posvátné je však všechno to, co ukazuje za fatální danost a podmíněnost konkrétní přítomnosti. Potřebu svátečního prožitku, svátečního vztahu ke skutečnosti však již necítíme: to ukazuje jak jsme vzdáleni Klímova poselství. Pokusme se to napravit, pokusme se tuto skutečnost posvátného, božského, která v nás dosud dríme, slavnostně připomenout, zpřítomnit!

Slavnost dává vstoupit do prostoru svobody: ukazuje, že skutečnost bytí překračuje pouhou realitu jsoucna. Tak třeba právě oslava výročí je svobodným vztahem k minulému, je jeho zpřítomněním a znamením, že toto minulé, třebaže nepřítomné v konkrétnosti zde a nyní, není ipso facto nejsoucím. Slavnost dává prožívat skutečnost jako opravdovou možnost skutku, jako prostor svobodného činu. Slavnost tak zpřítomňuje božství světa, to jest jeho smysluplnost. Zpřítomnění zde však znamená jak uvědomění si, tak uskutečnění /srv. tuto významnou podvojnost v anglickém "to realize"!/.

Pravá slavnost, jako účast na božském, je především h r o u, tedy hudbou, tancem, zápolením, divadlem, dováděním nebo mumrajem... nejlépe vším zároveň. Protože hra je způsob života boží, života v bezstarostném nadbytku a svobodné vládě. Proto k slavnosti náleží hojnost a plýtvání. Plýtvání statky, energií, časem, fantasií. Ke slavnostem a hrám patří hostiny, opojení, dary, oběti. Vždyť předpoklad a naladění každé hry je plnost a darmost, přebytek bytí a hojnost života. Hra zjevuje a ztělesňuje svobodu tím, že uděluje smysl a význam bez ohledu na to, "jak se to ve skutečnosti má": ve hře se věci a lidé stávají tím, co představují a osvobozují se tak od fatality svého určení. Hra znevažuje všechnu vážnost a převrací všechny hodnoty: šašek se stává králem a král šaškem, nejvyšší povstává z nejnižšího, krása je pitvořena atd. Hra, plnost bytí, jako podoba svátku odhaluje pravou tvář skutečnosti, tu tvář, kterou starosti všedního dne zahalují: tvář jejího božství. Hra tak zjevuje, jaká skutečnost "ve skutečnosti" tj. v pravdě /tj. skutečně/ jest, a to tak, že sváteční zkušenost hry je zkušeností bytí. Hra je ontologickou zkušeností.

Hru hraji tím lépe, čím více jí prožívám, tj. čím více se v ní ztrácím, a tak zapomínám na svět, na jeho všednodennost, danost, na jeho starosti. Ztrácím-li se ve hře, zapomínám nejen na svět, ale též na sebe - na vlastní vážnost, důstojnost, důležitost. Toto vzdání se hře, ztracení se v sobě a světu prožívám jako osvobození - od světa a od sebe. Tato svoboda však spočívá paradoxně v harmonickém splynutí s tělem a okolím: ve hře jsem zcela prostoupen smyslem hry, ale jakožto hry: i v nejvypjatějším zaujetí nezapomínám, že jde o hru! /záměna za pouhou skutečnost by znamenala propadlost a posedlost - tedy nesvobodu, opak hry!/. Tímto způsobem tedy ve hře nalézám plně sebe sama, plně sebe prožívám, plně j s e m, tj. bezprostředně činím zkušenost vlastního bytí. Ontologická zkušenost hry mi tak zjevuje, že bytí jsoucna nespočívá v jeho konečné jedinečnosti, v přísné odlišenosti mne samotného od okolí a od druhých, nýbrž naopak ve ztracení se sobě samému, v ek-stasi, tj. vystupování sama ze sebe a

otevírání se živé skutečnosti, v sounáležitosti s tím, o co jediné jde - o hru samu!

Hra není jen původní podobou svátku: platí zároveň, že svátek je nejpůvodnějším výrazem posvátné účty ke hře, jež dává zkušenost, že bytí spočívá v jevení. Bytí samo je iluzí /srv. latinské in-ludo, tj. vstupuji do hry/, bytí jsoucna je oním svobodným "jen tak", jež hra staví proti fatálnímu "tak a jinak" normálního života. Tento normální život, vůči němuž se prožitek hry bystře vymezuje, je život hry, který sebe sama chápe jako jsoucí v poutech příčin, důvodů a účelů, v zajetí všednodennosti, kde vše je poměřované "hokynářským koeficientem", tj. poměrem zisku k výdaji. Tento normální život je o sobě přesvědčen, že je jedinou pravdou o životě, a prohlašuje, že ti, kdo tvrdí opak, ještě nevědí, či nikdy nepoznali, "co je život"!

Naproti tomu slavnost, které poskytneme v životě prostor, čas a smýšlení, které jsou od všedního dne odlišné, ukazuje a vyazuje, že skutečnost všednodennosti není kompaktní "tvrdou realitou", do níž by se sama jakožto něco zcela jiného nevešla. Slavnost, která si na světě nachází místo, zároveň zjevuje tento svět jako jeviště - místo svobodného zjevování.

Domnívám se, že prožitek slavnosti, jako svátku, tj. jako theofanie Bytí ve hře je přinejmenším cestou k Ladislavu Klímovi. Jeho svědectví je totiž zjevením tohoto původního ontologického prožitku. Je příležitostí, aby tento prožitek, tato zkušenost nám všem vlastní, byla přivedena k probuzení, sebeuvědomění, tj. k zpřítomnění. Klímuv život byl totiž jediným zářivým vtělením božské hry, její suverenity nad "vládcem tohoto světa", tj. ďáblem, duchem tíže, suverenity nad objektivní realitou podmíněnosti, starostí a potřeb. Památka Ladislava Klímy by nám měla připomenout, že hra, v našem životě zavrhlá na chvílky rozpačité slabosti, na předmět shovívavosti či nostalgické vzpomínky, na vzácné sváteční příležitosti, tato hra, že je zjevením bytí, které Klímovým životem bylo plně mezi námi. Klímovo výročí nám však nestálo ani za krátké slavnostní zamyšlení, jeho dílo je nám pak nanejvýš jen nostalgickou vzpomínkou a předmětem rozpačité shovívavosti. "Máme své starosti, to se mu to tehdy žilo!..." říkáme, a nechceme nebo nedovedeme připustit, že na rozdíl od nás "se mu nežilo" - tento modus naší pasivity skrývané za zvratným slůvkem se Klíma neznal: žil, plně, zářivě, aktivně, neurvale. Svět /"tehdejší poměry"/ našemu mysliteli hotový tvářící prostor neposkytl, to Klíma učinil ze světa tvárný materiál a jeviště vlastního zjevu, vtiskl světu slavnostní prostor a čas zjevující se věčnosti!

Odcizení slavnosti a hře je výrazem našeho odcizení se životu: nejen život přírody, ale i náš vlastní život, tedy samo naše bytí, jsme redukovali na pouhou danost - na pasivně fungující trvání. Theoretický vztah k živým bytostem jako k fungujícím systémům sebeudržování a praktický vztah k nim jako k výrobním prostředkům či výrobkům nebo k využitelnému "přírodním bohatství", tyto vztahy k živé přírodě vycházejí z téhož pramene, jako redukce naší vlastní existence na předmětný výskyt, tedy na myslící věc XY, zařazenou do pracovního procesu a vydanou péči a moci společenských institucí. Tímto kořenem je pochopení skutečnosti jako objektivní reality, tedy jako něčeho, co prostě, temně, pasivně - tak a jinak - jest. Dokonce i ethické a mravní normy, logické či estetické hodnoty atd. jsou garantovány svou objektivní platností, tj. opět fatální a absolutní - byť "vyšší", "ideální" - daností. Vláda takové ideální "říše platnosti" tak omezuje, ochuzuje, popírá lidský život možná ještě více, než předpoklad objektivní hmotné - jakkoliv uznávání "vyšších pravd" dodává člověku právě důstojnosti a vážnosti, jež jsou nutné k jeho dýchavičnému sebepotvrzování, kterým se snaží kompenzovat stínovost a bezduchost vlastní existence, zacházející na úbytě života. Ve světě objektivní reality není místa pro svobodu, neexistuje zdroj bohatství, jenž pramení z duše, z života, ze hry. Svět objektivní reality nezná - ex definitione - bezprostřední evidence subjektivity, jako jsou vědomí, vůle, já atd.. Z hlediska předpokladu objektivní reality ztotožňuje moderní člověk - realista - skuteč-

nost, tj. pravda se starostí, vážností, strastiplností, anonymní všednodenností, zatímco ve hře, radosti a zábavě vidí protipól skutečnosti. "Realistický" pohled na skutečnost, jako objektivní da-
nost, musí zcela ignorovat obecnou zkušenost, že člověk plně a do-
opravdy žije teprve v "nepravdivé" svobodě hry a že právě ze hry -
z "pouhé" hry - se rodí každé nové poznání a hodnota. Je známo, že
právě ve hře, v hraní si, je kolébka vši tvůrčí aktivity, poněvadž
teprve hra poskytuje všemu novému prostor, místo mezi tím, co už je
zde. Realita přehlíží, že právě ze hry s její tvůrčí, plodné svobo-
dy vůči světu vzešly myšlenky, představy, předměty a objekty, z
nichž se skládá jeho svět, a na nichž se právě zakládá jeho předsu-
dek objektivní reality. Proto nepochopí výchozí postulát Klímovy fi-
losofie, že celý svět je výrazem hry, hry poznání, života, bytí. Pro-
to realista nemůže být vůči světu svoboden, cítí se jím nařazen, o-
mezen, určen a vržen. Není mu nápadné, že právě hra je plností živo-
ta, zatímco veškerá vážnost, střídavost a starost "skutečného života"
dospělých je protikladem života, jeho selháním a rezignací na něj. A
tento protiklad vážnosti a hry, který jsme právě nastínili, nám může
poskytnout rámec k porozumění myslitelskému odkazu největšího českého
filosofa Ladislava Klímy.

N-E-J-V-Ě-T-Š-I-H-O filosofa? Nepřeháníme, užíváme-li toto e-
pitheton? Všichni, kdo byli Klímovým dílem pozitivně osloveni, jistě
shodně uznávají, že Klíma je zjevem mimořádným, a to zejména jako o-
sobnost. Jeho výstřední život mnohým imponuje, jeho neméně výstřední
myšlenky a způsob jejich podání jsou jistě pozoruhodné, v leččem
podnětné, nutící k zamyšlení. Jejich hodnota je však sledována pře-
devším v originalitě, v odvaze hyperbolické absurdity, v zálibě v pa-
radoxech a v nezvyklé drsnosti a neomalenosti jejich vyjádření. To
všechno jistě činí na první pohled z Klímova díla ojedinělý zjev své-
ho druhu. A přesto se zdá ztěžko považovat je za filosofii v plném
slova smyslu. Vždyť od "silné" filosofie vyžadujeme právě vážnost,
systematickou a methodickou náročnost a především pak zodpovědnost k
pravdě a skutečnosti, jak k nám promlouvají, jak je vždy už známe a
chápeme v naší živelné, praktické zkušenosti. Nic se však nezdá být
vzdálenější tomuto nároku na filosofii jako zprostředkovatelku poro-
zumění naší zkušenosti, než Klímův myšlenkový svět. Náš filosof pro-
gramově odmítá, ruší, boří všechna kritéria správnosti a pravdivosti,
jako "metalogismus" a "metafilosofie" popírají jak všechna pravidla
myšlení a poznání, tak samu skutečnost, jeho "egodeismus" a "egosolis-
mus" pohrdají jakýmkoliv nárokem na všeobecnou, objektivní platnost
vlastního poselství. Podobně to, co Klíma líčí svou beletrií, je zá-
měrným, trucovitým a ad absurdum dohnáním popření vši lidské, ba vši
m o ž n é zkušenosti! Mnozí sice připouštějí, že mezi Klímovými in-
koherentními, velikášskými a protirečícími se výkřiky lze objevit vy-
nikající postřehy, ba náznaky toho, co nás právě dnes, v současné fi-
losofii nejvíce oslovuje. Avšak právě tyto střípky vzbuzují dojem ú-
tržkovitosti, živelnosti, nadhozených črt, než náročné, závazné, do-
myšlené soustavy. Zdá se, že jako c e l e k nelze Klímův absurdní,
obrazoborecký iluzionismus brát vážně. Klímovy filosofické texty pů-
sobí na první pohled jako polemika cynického resentimentu outsidera
proti etablované tradici akademického myšlení. Klíma se tak jeví i
programově sympatisujícímu pohledu jako nadaný diletant, pěstující
jakési "naivní umění" filosofovat, které dovede oslovit právě jen vy-
tříbený až snobský vkus expertů. Myslíci veřejnosti - navzdory několi-
ka módním vlnám ocenění - zůstal téměř neznám. A i pro ty odborníky,
do jejichž oblasti zájmu z toho či onoho důvodu zapadá, je jen histo-
ricky vzácným, kuriozním, avšak přece jen venkoncem lhostejným speci-
menem.

U příležitosti neuskutečněných oslav letošních památných výročí
geniálního myslitele Ladislava Klímy si zde dovoluji - slavnostně a
navzdory vši objektivní realitě a objektivně platným hodnotám - pro-
hlásit, že Ladislav Klíma je jedním z největších zjevů dějin myšlení,
že jeho dílo je velkou filosofií v nejsilnějším, nejzávažnějším slova

smyslu, splňující nejvyšší nároky na podstatné a pravdivé myšlení, tj. takové, jež proniká k podstatě naší zkušenosti a poukazuje k nejtajemnějším hlubinám tajemství bytí. K stělesněnému zjevení těchto tajemství pak nutně náleží odmítnutí, ignorování a znehodnocení zdivočilým, shovívavým oceněním; ke Klímově osobě a dílu neoddelitelně patří jejich skrytost světu v živořícím podnájmu kulturní tradice malého národa.

Ono "navzdory vši objektivní realitě" je nejdůstojnější oslavou památky Ladislava Klímy. Nejvlastnější Klímovo svědectví se nedá ani dokazovat, ani hájit, dokonce s ním ani polemizovat; lze mu však přitakat slavnostní apotheosou; rozverným, hravým, nesmyslným napsáním těchto řádků, které není zavěšeno na žádném důvodu, příčině či účelu. Studium Klímova díla dává zakusit plnost bytí, plně zakusit bytí jakožto Hru. Klíma je vtělením Hry a sdílí s ní jak její osudovost, tak její jevovou stránku. Klíma živoří na světě jako hra, ze které celý svět pochází, ale svět pro ní nemá místo, nepoznává ji. Klíma však o ní podal svědectví. I hra a její nevážnost se ovšem v dnešní době mohou stát módním předmětem vážného zájmu a bádání: veškeré jsoucno, od chemických procesů po myšlení, jazyk a ekonomiku, je dnes popisováno a poznáváno pomocí "theorie her" a také hra sama je jako zajímavý biologický, psychologický a kulturní fenomén vědecky studována: jistě takový fenomén o něčem vypovídá - není to jen tak! A tak existují i vynikající pokusy vzít vážně také Klímu.

První krok k zpřítomnění Klímovy filosofie musí však podle mého názoru spočívat v tom, že vezmeme na sebe důsledně právě její největší kámen úrazu, totiž že Klímova filosofie - tak jako hra - skutečně **n e l z e b r á t v á ž n ě**! Každý vážný, seriózní pokus se s Klímovým myšlením "vyrovnat", se nutně mine jeho podstatou! Klímova filosofie - tak jako hra - o ničem nevypovídá! "Vše je hra" znamená, že vše je projevem hry, vše je hrou zjevování jsoucna jakožto hry!

Zdá se, že jde o starou banální metaforu: vše je jen hra, svět je pouhé dovadlo. Jenže v ontologické zkušenosti hry není žádných "jen" a "pouze" relativizujících svět a jsoucno vůči pomyslu nějaké absolutní skutečnosti. Nebo lépe: ono "jen" a "pouze" hry není skeptickou resignací, výrokem o nesmyslnosti všeho, ale radostnou zvěstí o smysluplnosti jsoucna, zjevujícího se ve hravé svobodě výše zmíněného "jen tak". **V á ž n o s t** je mírou jsoucnosti pouze v gravitačním poli ducha tíže, vládce světa objektivit: v oblasti upadlosti a padání /na př. na "nižší energetickou hladinu"/ musí věc jsoucí být přivázána kauzálními řetězci na příčinách, důvodech, účelech a jiných formách hokynářského koeficientu, musí být závažné! Jen z hlediska objektivit lze vážnost, závažnost a závažnost ztotožňovat s opravdovostí! Avšak není tomu tak ve světle hry, v níž bytí zakoušíme jako plnost života a vědomí, jako něco, co není cizí, "objektivní", ale jako něco, co je radikálně vlastní, **s u b j e k t i v n í**. Ve světle hry je skutečnost subjektivitou, kde váha není hodnotou a nemůže být mírou bytí: světlo neváží. Kritériem bytí je ve světle Hry naopak **l e h k o s t**, projevující se jako svoboda, zábavnost, radost! Kritérium pravdy je proto **v z n e š e n o s t** - opak vážnosti. Hra je název a symbol pro překypující hojnost /supербуdanci/ ve smyslu ontologie subjektivit. Hra, jež zjevuje toto bytí tak, že překračuje sebe sama: odtud její z-bytečnost, nad-bytečnost. Bytí jako Hra, tj. život Boha, totiž překypující bohatství sebe sama, nezná konečné míry: místo mírnosti a smířlivosti má zde místo nesmírnost, místo opatrnosti odvaha. V ontologickém řádu Hry již nelze Moudrost ztotožňovat s opatrností a zdrženlivostí, s oním **MĚDEN AGAN** /ničeho příliš/ antických mudrců, kteří chtěli vědět, jak se to se světem má, aby se v něm mohli zabydlet! Filo-sofie /tj. láska k moudrosti/ je u Ladislava Klímy spíše láskou k Moudrosti Boží, k Té, která "byla ustanovena před počátkem, prve než byla Země, když ještě nebylo propastí" /Přísl., 8.23-24/, k Moudrosti, která "sí hraje před Bohem i na okráleku země" a jejíž "rozkoše jsou se syny lidskými" /v.30-31/. "Blažený, kdo jí naslouchá" /v.34/, tj. ten, kdo sebe nestylizuje do moudrosti podle svých představ a své zkušenosti, ale kdo v hlase Moudrosti samé zasle-

chl echo základů vši zkušenosti. Toto echo se ozývá ve vzpomínkách na zkušenost dětské hry, v níž bylo původně, bezprostředně zakoušeno a uskutečňováno vlastní bytí, Moudrost Boží není moudrostí tohoto našeho /tj. objektivního/ světa /srv. 1 K 1.19-21/. Její hlas volá ke vzpomínce na zkušenost, jež zde byla dříve, než povstala má konečnost a má představa "tohoto světa", kdy ještě nebylo propastí mezi mnou a světem, mezi vědomím a jsoucnem, mezi subjektivitou a objektivitou, mezi hrou a vážností! V nejpůvodnější dětské hře, jež vyrůstá ze hry sebeutváření počátečního zárodku, spočívaly poznávání a život v prostém, bezstarostném a důvěřivém si hraní na svět, na tělo, na sebe. Byla to suverenní božská hra kosmogonie, kdy jev a jsoučno, význam a předmětnost, věcnost a tělo byly bezprostředně sjednoceny v životě smyslu, udíleném a vtělovaném hrající si valí, zjevující se ve vědomí. Tato původní zkušenost není ani mytickou představou ani spekulativním postulátem: je prostě V z p o m í n k o u, zkušeností, vlastní každému z nás. Tato zkušenost je nám ostatně nabízena stále, v každé hře, již se plně a opravdově /svátostně/ otevíráme, pokud jsme ovšem zůstali schopni a hodni takové důvěřivé bezstarostnosti, tj. není-li to pod naší důstojnost a nejsem-li na to již příliš vzdělání, zkušenosti a staří!

Tak zkušenost nehlubší - primordiální vzpomínka, zkušenost nejbezprostřednější - život a vědomí, a konečně zkušenost nejbanálnější - pouhá obyčejná hra, všechny tyto zkušenosti zpřítomňují tajemství, jež zjevila Klímova filosofie, a jsou tak klíčem k jejímu pochopení. Aby se nám však Klímův svět zjevil před očima celý, beze zbytku /a nikoliv jen jako námi vybraná hrst libivých střípků/, ve vši ontologické opravdovosti, naléhavosti, smysluplnosti, je třeba očistit. Tato očista by měla spočívat v důsledném překonání předsudku objektivit! Tento předsudek nás odcizuje bezprostřednímu zakoušení a prožívání vlastní subjektivity, a tím znemožňuje plný prožitek hry a slavnosti jako zkušenosti subjektivity světa. Nejde však o nějaké odhalení "pole subjektivity" nebo o subjektivitu jako čistý, transcendentální postulat a východisko! Tak se to běžně chápá ve filosofii. Nám zde jde o znovunalezení schopnosti bezprostředně p r o ž í v a t vlastní subjektivitu, která není nějakým /objektivním/ polem či schopností, ale je n á m í, zjevuje původní j s e m, j s m e první osoby! Jako subjektivita však nejsem pouze myšlením a vnímáním, ale také - a především - tělem, citem, valí, zkušeností, vzpomínkou atd.... Jádrem subjektivity není reflexe, ale svoboda a radost; reflexe je pouze jedním z nesčetných projevů této svobody. Subjektivita je t o t o ž n á s prožíváním svobodného života svých obsahů; toto prožívání, zpřítomňování, realizace je zintenzivňováno spíše hrou a hravými stránkami našeho prožívání, než sebeuvědomováním a reflexivním myšlením. Přítomnost subjektivity nemá povahu jevícího se jsoučna, ale zjevujícího se b y t í: "cogito" je především radikálně "sum" a nikoliv nějaký partikulární obsah mého vědomí, dokazujícího mou existenci!

Subjektivita, osvobozená od referenčního rámce objektivit, je tím, co staří nazývali d u š í. Symbol duše vypovídal v původním významu o subjektivitě o n t o l o g i c k é, tj. subjektivitě jako APERION - nekonečné, věčné, nedělitelné, neohraničené. Duše je především duší univerzální, duší světa /PSYCHÉ TÚ KOSMÚ, resp. TÚ HOLÚ, tj. anima mundi starých hermetiků/. Jejím jevištěm je vědomí. Duše však není něco, co se teprve ve vědomí, v mém vědomí, jeví, nýbrž to, co je cele tímto jevením a co je plně přítomno ve svých projevech. "Esse est percipi" /bytí jest býtí vnímáno/ říká Berkeley, jehož se Klíma často dovolává. Očistit subjektivitu od předsudku objektivit znamená pochopit /tj. prožít jako v l a s t n í zkušenost/ právě toto!

Znovunalezení světa subjektivity nám opět otvírá svět magie a pohádek, svět oživlý, tj. nikoliv pouze naplněný jsoučny, ale zabýdlený mluvícími bytostmi, takovými, jež svou existencí sdělují svůj smysl a sdílejí společný smysl s námi. Toto byl však samozřejmý svět našeho dětství, dokud nebyl odkázán z hlediska předsudku objektivit do oblasti "pouze subjektivních" představ a iluzí! Očistné znovunalezení subjektivity je právě oním "nalezením duše", ztracením se sama sobě, o

nemž mluví Písmo /Mt.10.39/ jako o vykupu, vysvobození. Až budeme vysvobozeni ode vsí objektivitu jako nevyhnutelné danosti, od fatalit zákonů tíže a hokynářského koeficientu, budou zde opět věci - ale nikoliv už jako pouhé předměty našeho vnímání či zacházení: bytí těchto jsoucna bude v jejich jevu, jejich existenci, plně přítomno, budou jevením bytostným /wesentlich/ - věci se stanou b y t o s t m i /Wesen/. Také každá danost přestane být pouhou daností, faktem, ale stane se skutečně danou, dávanou, tedy d a r e m, něčím z-daroma, bez zásluhy - svobodnou, obohacující nabídkou, setkáním, příležitostí k hraní.

Nelíbíme vysněný svět: je to svět našeho vnímání, myšlení, řeči, svět hry, svět každého zde a nyní, pokud a dokud mu nepodkládám žádnou objektivitu, a ani jej za objekt nepokládám.

Proto může Klíma označit subjektivitu, tj. duši, za v ě d o m í, za EGO. Odtud se nám Klímovo svědectví i ve svých "nejextrémnějších" podobách jeví jako strážlivá samozřejmost. Klímův "ludibrionismus" a "egosolismus" se stává tomuto přístupu skutečně silnou ontologií v plném slova smyslu. Je to však ontologie subjektivitu, tj. pochopení bytí jako vědomí, tj. přetékajícího, sebezpřekračujícího života - n a š e h o bytí. S tímto naším konkrétním prožitkem bytí musíme Klímovu ontologii rozumět, přijímat, nikoliv ji poměřovat nějakou naší "objektivní" p ř e d s t a v o u o jsoucnu! Jen ve světle živého bytí, ve světle "jsem" a nikoliv v představě "jest", lze pochopit Klímův "egosolismus" jako "decesenci", ono tajemné "S", kterým tento myslitel ve svých denících označuje nevýslovnou totožnost vědomí s duší, se světem, s Bohem. Výrok "jsem Bůh" nelze transformovat na slabomyslné tvrzení, že "Ladislav Klíma je bůh"! To proto, že podobná transformace je přípustná /logická/ pouze v rámci ontologie objektivitu, tj. pouze ve výrocích o jsoucích jako objektech. Avšak nejenže pro pana Klímu jakožto jsoucno neplatí, že jest Bohem, ale ani o Bohu neplatí žádné "jest", právě proto, že Bůh není žádným jsoucnem. Z hlediska předpokladu objektivitu je zcela oprávněný, a tedy pravdivý, výrok "Bůh není", neboť nevyhovuje objektivním kritériím jsoucnosti jsoucího. Jenomže v takovém bohaprázdném světě, ve světě objektivní reality, nemá pak ani místo žádné já. To opět není žádný abstraktní filosofický závěr, ale konstatování historické zkušenosti od počátků novověkého mechanicismu k vědeckému ateismu a odsud k potlačení veškeré svěbytnosti a spontaneity /subjektivitu! / přírody, života, člověka, jehož jsme svědky v současnosti!

Světlo očištěné subjektivitu, popírající a rozptylující temnotu objektivitu, dává pochopit jako samozřejmosti i ty nejobtížnější "kameny úrazu" Klímova myšlení a výraziva. Klímovo vášnivě popírání pravdy znamená popření jsoucna jako prosté, konstatovatelné výskytovosti, nezávislé na nás, znamená popření pravdy objektivní, pravdy "o sobě". Klímovo pohrdání logikou, jeho "metalogismus" předvádí náhled, že logika je podmíněná, tedy relativní a není založena absolutní, nadě vším stojící "objektivní" platností svých norem, na něž již není možno se dále tázat. Rozumíme-li u Klímy pojmem "svět", "hmota", "jsoucno", jako různým výrazům pro "objektivní realitu", je vskutku jasné, že jde o směšné, nesmyslné, sebe sama vyvracející protimluvy, hybridní pseudopojmy, jak nás náš myslitel svým vykazováním neexistence světa, jsoucna, hmoty a směšné blbosti víry v ne opakovaně ujišťuje. J a s - n é to však je pouze ve světle subjektivitu! Naděje na porozumění se hroutí, opustíme-li subjektivitu jako žitou zkušenost "jsem" a založíme-li Klímovy výroky typu "není jsoucno" na pouhé logické-objektivní negaci, po níž zbude nonsens: "subjektivita jako jediná objektivní realita"! V tomto ohledu jsou samotné Klímovy výroky často zativnějící; ani on ani my však nemáme než tento jazyk objektivitu, jímž se snažíme vstoupit na půdu nevýslovného.

Při zdůrazňování živé zkušenosti "jsem" jako pole pochopení Klímovy filosofie jsme se však vystavili riziku vážného nedorozumění. Mohl by totiž snadno vzniknout dojem, že jde o výzvu k jakési introspekci, tedy k sebeanalýze, omezené na zkoumání obsahu vlastního vědo-

mí. Taková introspekce - reflexivní zpředmětňování obsahu vlastního "nitra" má však s výzvou k znovunalezení subjektivity jen málo společného: takový postup se opět snaží o objektivní poznání jako ideál "přísné vědy". Ale i vlastní žité zpřítomnění naší subjektivity, jak se nám zjevuje ve vlastním vědomí, je pouze jednou z poloh, v nichž můžeme subjektivitu odhalit. Překonání předsudku objektivity a zjevení subjektivity jsoucna na cestě sebeočisťování se může dít zcela mimo sféru vši "psychiky". To chceme ukázat na zjevování subjektivity poznávaného jsoucna v samotném láně vědy, zejména současné fyziky.

Novověká věda se konstituovala právě na předpokladu objektivní reality, tj. na představě skutečnosti jako inertní pasivity hmotných těles přemísťujících se navzájem pohybem, jenž je jím určován zevně. Tato jsoucna zabýdlující svět podle vědeckých představ zaujímají prostor a trvají - a to je vše. J s o u "tak a nejinak", nezávisle na tom, zda jsou poznávána čili nic. Na této nezávislosti čili o b j e k t i v i t ě poznávaného jsoucna spočíval ideál novověké vědy, ideál objektivního poznání. A právě na tento ideál objektivity však přírodověda našeho století postupně resignuje. Začalo to tím, že hmota sama přestala být chápána jako pasivní, rozprostraněná inercie - substrát a podstata všeho pohybu, ale ukázalo se - v rámci vědy a podle všech pravidel objektivního poznání experimentální metody - jako svébytně se projevující aktivita, jako čisté dění a změna, jejímž je veškerá látkovost a předmětnost, jež dala podnět k novověké představě objektív- ní reality, teprve druhotným, statistickým projevem: představu rozprostraněných temných mas, buď do sebe neuspořádaně strkajících nebo spojených do kauzálního zřetězení čili mechanismu, nahradila představa vlnění a pole. Dále: je a odevždy bylo přímo postulátem vědeckého přístupu a metody, že o jsoucnu jako předmětu vědeckého poznání má smysl hovořit jen potud, pokud se j e v í, tj. pokud se může stát předmětem pozorování, měření atd... Pro vědecké uvažování - navzdory svému mlčky přijímanému objektivistickému předsudku - neplatí vlastně žádné "an sich": nic zásadně se nejevící, principiálně nepozorovatelné a nezjistitelné nemůže být předmětem vědeckých úvah a součástí vědeckých hypotéz, a tedy vlastně neexistuje. To však znamená, že ve vědeckém přístupu k světu byl vždy už zahrnut předpoklad, že bytí - schopnost projevu, tj., že jsoucno je ve svém jevení se plně přítomno! Tento předpoklad zahrnutý ve vědeckém p ř í s t u p u k světu, tedy předpoklad metodický, je však ve zřejmém rozporu s objektivistickým v ý - c h o d í s k e m vědy, tedy předpokladem metafyzickým, zakládající t.zv. vědecký názor na svět. /Proto též právem jsme označili předpoklad objektivní reality za předsudek, protože s o u z e n í již je záležitost metody! /Poznatelnost každého předmětu poznání vypovídá zároveň o jeho /"objektivních"/ vlastnostech. /Proto je "informace" nejen mírou vědomostí, ale i mírou uspořádanosti, přičemž obojí je t o t ě ž ! / Ukázalo se však, že to, jak se jsoucno jeví - a tedy jaké j e s t - záleží na způsobu našeho přístupu, na procesu poznání samotného! Výchozí porozumění, metoda pozorování a měření, přístrojové vybavení, matematický aparát a způsob interpretace n e l z e od pozorovaného jevu oddělit! Toto zjištění je nejcennějším "poznatkem" moderní přírodovědy, jehož plody se v dnešních dnech pomalu projevují v nejraznějších vědeckých disciplínách i za hranicemi teoretické a kvantové fyziky. Tak i věda postupně nahlíží, že bytí jsoucna spočívá v jevení, a že toto jevení je jak výrazem svébytné aktivity poznávaného tak aktivity poznávajícího. Vědecký poznatek tak má neoddělitelnou subjektivní komponentu: to neznamená, že je každé poznání částečně vyrazem svévole poznávajícího subjektu, nýbrž že poznatek je jedinečnou událostí setkání a má tak svou svébytnost, svou subjektivitu. Vědecké poznání není tudíž odkrýváním něčeho sice schovaného, ale samo o sobě jsoucího a suchou konstatací, jak nám to líčí ideál střízlivý, nezaujatý vědeckosti. K vědě náleží nedílně zaujetí, a to zaujetí p r a v d o u : věda spočívá v partnerském setkávání se se skutečností a má spíše povahu hry, je "dobrodružstvím" poznání.

Toto tušení o sounáležitosti subjektivity a světa, o totožnosti

jsoucího, pozorovaného a pozorujícího, se zrodilo z lůna samotné objektivní vědy. To proto, že si tato věda sama postupně osvojuje zvyk provádět svou vlastní očistu. Věda uznává, že není absolutní, bez předpokladů, jak se domnívala. Její očista spočívá ve snaze vzít tyto své předpoklady, základy a východiska *ně a s e b e*, vědomě si je přisvojit. Tím, že tak činí, že reflektuje a thematizuje svůj vlastní základ a chápe své poznatky v jeho perspektivě, stává se - opět paradoxně - věda vůči tomuto základu svobodná, může jej tvůrčím způsobem pozměňovat, přestává být pasivní obětí novověké metafyziky, tj. předsudku objektivnosti. Lze proto smysluplně hovořit o očistě samotného vědeckého poznání. Tato očista se však děje celá "ve světě" a nemá co činit s introspekci, se zkoumáním nitra individuálního vědomí.

Naše krátká zmínka o překonávání předsudku objektivnosti ve vědě má především sloužit k pochopení, že subjektivita, o které zde hovoříme, není totožná s individuální psychikou. Domnívám se však, že radikální sebezproměna současné vědy má hlubší souvislosti s Klímovým gigantickým úsilím o vyjádření zkušenosti bytí jako Já a s jeho snahou důsledně žít v jednotě s touto zkušeností. Klímova filosofie se jeví jako první plné zjevení nastávající události v dějinách bytí, jejímž jedním z projevů je právě změna vědeckého chápání světa. Věda vždy platila za baštu objektivistické ontologie a je nejpádnejším argumentem oprávněnosti předsudku objektivnosti. Nyní se však tato tradiční pevnost předsudku objektivnosti stává jevištěm jeho problematizace: základ novověké metafyziky praská ve švech! Událost smrti Boha, kterou tato metafyzika dovršila technickou civilizací, je tak záhy následována Jeho zmrtvýchvstáním. Současná evropská filosofie, hluchá k této události, se mezitím sama snaží vyprostit alespoň člověka ze zajetí objektivního jsoucna. Činí tak úpornou resuscitací jeho "transcendentalní subjektivnosti", vymezuje jeho "pobytovejnost" vůči "pouze výskytovému jsoucnu", tahá člověka za pačesy z tmelu anonymní objektivnosti do "existence", na níž mu zjednává monopol /!/ a odívá ho do abstraktní důstojnosti humanity, vybavené pomyslnými "právy" - za pohrdlivého smíchu vládců tohoto světa. Na pozadí těchto snah současné filosofické antropologie neváhám Klímu označit za *a p o š t o l a* - svědka a hlasatele - *v z k ř í š e n í B o h a s a m o t n é h o z v l a s t n í c h s i l !* /A právě v této konfrontaci s antropologií a humanismem se nám též osmyslní Klímovo pohrdání člověkem a lidstvem na jedné straně a jeho zájem o vesmír, duši, přírodu, jazyk, národ na straně druhé! /Ladislav Klíma svým životem a dílem svědčí o tom, že okovy objektivnosti a zákonitosti, jimiž člověk chtěl sevřít jsoucno, aby mu vládl a stal se tak jejich obětí, tyto okovy už dávno *p r a s k l y*, a že duch tíže, vládce tohoto světa, je již odsouzen a svět je osvobozen, zbaven živoření konečného trvání a pouhé jsoucnosti a přiveden do svobody překypujícího bohatství bytí - Života věčného. Co na tom, že lidstvu tato kosmická událost, tato "radostná zvěst" dosud "nedošla", že lidé "mají oči a nevidí, uši mají a neslyší", protože chtějí vládnout a nechtějí být svobodní, chtějí být manipulováni, aby nemuseli být sami sebou? Co na tom, že člověk nechce být vyveden z otroctví spokojené zajištěnosti egyptských hrnců do zodpovědné svébytnosti živé subjektivnosti?

Nedávno byla vyslovena otázka, zda lidstvo stačí "připravit svou připravenost" /Heideggerova tzv. *Bersitang der Bersitschaft*/ k případné Boží záchraně. Jak by mohlo snést Klímovu radostnou zvěst, že tato záchrana, spása, kterou se lidstvo teprve má učit očekávat, aby ji poznalo, kdyby přišla, je *j i ž d á v n o z d e ?*

Proto musí Ladislav Klíma zůstat neznámý, být bezvýznamným, okrajovým myšlením, v nenápadném podnájmu malého národa v srdci Evropy! Vždyť život přece spočívá v sebezáchově a v úspěšnosti trvání!

Všechny radostné zvěsti však mají tu smůlu, že tvrdošíjně hlásají opak.

Co na tom! *quieta non movere...*

Klímu, jeho dílo i jeho tělesné pozůstatky. V nenápadnosti, v zapomnění, v podnájmu....

V Praze na Malvazinkách, při levém okraji hlavní hřbitovní cesty za kostelem, na hrobě v pořadí sedmém, jehož náhrobek nese jméno Marie Švagrovové a členů rodu Lososovy, lze spatřit mramorovou desku s nápisem

FILOSOF LADISLAV KLÍMA

... *requiescat in pace - in saecula saeculorum* - na věky věků. Věk se totiž řekne latinsky *saeculum*, což zároveň znamená století a svět. Takové jedno *saeculum saeculi* - věk světa - se obrátilo.

...*Still dreht sich die Welt, unsichtbar dreht sie sich....*

V Praze na Dušičky L.P.1978

Moderní člověk je příliš blázeňovaný, než aby vyvinul nějakou výraznou neřest

/Konrad Lorenz: Osm smrtelných hříchů civilizovaného člověka/

Prázdnota mále pochopená rozdrťí nedůvtipného naprosto beze zbytku. Je jako nesprávně chycený had aneb magické znalosti špatně uplatněné.

/Nagardžuna-Mulamadhyaamakarikas aneb Základy střední cesty/

Nejvyšší neřestí je polovičatost. Všechno, co se uskutečnilo, je pravé.

/Oscar Wilde: De Profundis, Zápisky z vězení v Readingu/

Buď jako strom santálový, který sekyru jej podtínající, svou vůní oblažuje.

/Krišna/

Trojí: hledět na sebe jako na cizího, pohled zapomenout, zisk podržet. Vlastně jen dvojí neboť třetí zahrnuje druhé.

/Franz Kafka/

Ten z lidí, kdo nečin vidí v činu a v nečinu čin, je moudrý, ukázněný a veškeré své dílo dokonál.

/Bhagavádgíta, 4.18/

Jsou závratná finální a symbolická tajemství v tomto příšerném, čistě intelektuálním stroji, zvaném příroda! Bláznovstvím je snaha proniknout je, vědecky, poverčivým idiotstvím popírat je.

/Ladislav Klíma/

V R A T A B E Z V R A T

1. ČÁST /23 koánů/ V LÁZEŇSKÉM HOSTU 1/79

Napsal Ekai, zvaný Mu-mon, čínský mistr Zenu v roce 1228. Z čínštiny do angličtiny přeložili Nyogen Senzaki a Paul Reps, v angličtině poprvé publikováno Johnem Murrayem v Los Angeles v roce 1934. Z angličtiny do češtiny přeložil a předmluvu sepsal V. Faktor.

P ř e d m l u v a

Nám z nejseverozápadnějšího cípu asijského kontinentu, kde se pod vlivem monoteismu, převzatého z jihovýchodního Středozeří, nacházíme teprve něco málo přes tisíc let, a v mnohých případech ještě podstatně méně, se po dlouhých tisíciletích izolace od hlavních středisek kulturního dění jen zřídka dostává do rukou některý z plodů kultivovaného vnitroasijského filosofického myšlení, zvláště pochází-li ze šťastného spojení indického zaujetí pro abstraktní a metafyzické spletnosti, laděné na temnější stránky bytí, a s důrazem na kontemplaci, s čínským smyslem pro každodennost a tradiční nedůvěrou v sdělnost slov, danou již strukturou čínského jazyka a písma, a filosoficky pak ústící v poetické expresi taoismu, a obracející se proto vždy pro odpověď, podobně jako indické myšlení z důvodů jen pramálo odlišných, k hlubším vrstvám psýchy; toto spojení bylo však umožněno až velkolepou mostní stavbou Gautamy, realizujícího se v reflexivním činu. Je to v jistém smyslu jakýsi zrcadlový návrat k těm hlubinám lidské psýchy, které jsou, slovy dr. C.G. Junga, "sídlem archetypů kolektivního nevědomí", tedy cesta zpět k studánce živé a mrtvé vody, kterou budeme nuceni i my - byť i se značným zpožděním - projít, a která nás zavede - pochopitelně z naší odvrácené strany ducha - stejně daleko jako pohádky a mýty. To, že jsme přišli k této křižovatce, není nikterak náhodné; křesťanství se svým dualismem nesmiřitelných protikladů - hmoty a ducha, duše a těla, dobra a zla -, tragickým to důsledkem dlouhodobého sporu realismu s nominalismem ve vrcholném evropském středověku, již řadu staletí nevyhovuje naší touze po jednotě, která v poslední době, v důsledku všem nám známých příčin, nabývá na síle. Zdá se, že náš svět, t.j. naše vize reality, se boří v chaotickém kvasu.

Svým překladem těchto víc než sedm století starých koánů, moudrých cvičení dialektické mysli, jsem chtěl do kotle vařící se polévky přidat špetku málo známého exotického koření. To, co uvaříme, nebude sice třeba možné hned napoprvé strávit, pokoušet se však musíme stále znovu. Je to nejen náš druh lidstvu /nyní je na Evropě v duchovním smyslu konečně už něco vytvořit/, ale i naše existenční nutnost, ozdravující, sebezáchovná, hojivá reakce na stále se zvyšující tlak vnějšího světa, jež není ničím jiným, než důsledkem sil, které jsme v bláhové nevědomosti a trestuhodné nezodpovědnosti sami vyvolali a nakonec i pustili z řetězu. Jsme u zdi. Zůstávají pootevřená jen vrátka introverze.

Ale vraťme se k Zenu. Co vůbec znamenají ona Vrata bez vrat? Průnik, prostup. A chcete-li operovat s nejnovější fikcí, tedy černou díru mikrosvěta. Jsou dveřmi, které jsme si namalovali na zdi, a které jsme se volným aktem rozhodli pokládat za skutečné, vdechující jim tak v tvůrčím vznětu plnost bytí. Stavební prvek nové reality. Vždyť

záleží jen na nás, na naší vnitřní síle, ~~myšlenky~~ samovolně soustředěné k rozhodnému vzepjetí. Správná kombinace prvků jak v alchymii, číselná kombinace zámku, magická formule. Odkud se však bere taková síla? Je v každém z nás, a k jejímu uvolnění je nezbytná jen víra. Možno namítnout, že se jedná jen o metodu či ještě spíše o techniku. Co je však metoda či technika jiného, než berličky víry ve vlastní vnitřní sílu? V tomto smyslu jsou pak koány právě takovými berličkami, které pomáhají žákům doklopýtat se k vlastní přirozenosti, podstatě, či chcete-li to tak nazývat, velikosti, a zároveň umožňují mistrům precizovat jejich vnitřní postoje, přičemž jsou žáci pokusnými objekty i nástrojem této precizace, protože svými otázkami přivodí často mistrovi záblesk inspirace či mu umožní vymezit se v rámci dosavadní reality, přičemž každé takové vymezení má automaticky za následek její posun žádoucím směrem. Z tohoto úhlu pohledu je tedy koán složitým, víceúčelovým nástrojem.

Existují různé cesty, a Dálný Východ nám nabízí jednu z nich, prošlapanou tradicí, která má pro nás, kteří si zoufáme nad životem ve spirituálním vakuu posledních fází vyčerpané civilizace či snad již barbarského věku, nepochybně puno novosti a tudíž stejnou míru přitažlivosti jako má křesťanství pro - z půdy a tradic předků stejně vykořeněného - číňana. Vydáme-li se však plni nadějí po této vydlážděné cestě, zjistíme záhy, že její okolí je plné stánků se suvenýry a vnučujících se průvodců, prázdných krabiček od cigaret, pytlíků od bonbonů a staniolu od čokolády. Ana vroholu vyhlídkové cesty je čerstvě natřené zábradlí, abychom někam nespadli, orientační tabulky, abychom snad nezabloudili tam, kde to již není možné, a budeme-li mít smůlu, vnutí nám i vstupenky. Snad jsem nakreslil obraz příliš drastický, mějme ho však vždy na paměti, ušetříme si tak mnohá zklamání.

Ano, domnívám se, že Východ a jeho filosoficko-religiozní doktriny nám mohou posloužit jen jako protijed, hadí sérum na smrtelné uštknutí jednostranností, otravující naší psýchu - a tedy i veškerý náš životní styl, již dlouhá staletí, od gnostiků či snad přinejmenším od likvidace katharů v západním Středomoří. Vyléčí nás, budeme-li ho brát po kapkách, ale víc od něho nečekejme; postaví nás na nohy, ale dále budeme již muset kráčet sami, vlastní, neprošlapanou pěšinou, ztrácející se mezi zrcadlícími se hladinami ples, v mlhách horských štítů a propastí. My sami budeme si muset na zdi svá neprostupná vrata nakreslit, rozběhnout se, plni náhle navrstvené sebedůvěry, a proskočit. A své koány si rovněž sestavit, ale až za zdi či v krajině za zrcadlem.

Dr.C.G.Jung měl pravdu; i Východ je jednostranný. Jeho jednostrannost, tak protikladná naší vizi, je však v situaci, v které se nyní nacházíme, onou pohádkovou mrtvou vodou, aplikovanou na naše nezacelené rány. Vody živé dosud není. Zůstala ve vzdálených říších za tolika a tolika stavy duše, kam dosud neznáme cesty. Vypravit se však pro ni musíme my i oni; my snad do našeho nitra, Východ ven, do mrazivých a bezútěšných dálek makrosvěta, jako dva bratři, vyslaní pro ní staříčkým králem, abychom se pak po splnění poslání sešli u bran rodného paláce.

Veliký jsme opsali kruh od chvíle, kdy macechou či otčímem jsme byli vypuzeni z domova. Nyní, po myriádách věků, po strastiplném blouzení a putování v začarovaných, tajuplných říších prostoru a času, vedení jen kouzelným vnitřním světlem, jež doba současná neuznává a odmítá proto vidět, spějeme již k hraničnímu kameni či mostu říše spočinutí.

Koány, které se chystáte číst, jsou jistě tajnými znameními pro všechny, kteří se vydali po vyšlapané cestě jejich tvůrců, naplněných bezesporu dobrou vůlí altruismu, nití, nataženou pro nás v krajích věčného soumraku. Ale ruku na srdce, mohou mít dva lidé stejnou cestu domů?

Než přesný návod hledejme raději v poselství, které nám zanechali, jiná povzbuzení: odvahu a rozhodnost, sebezapření a vytrvalost, vnitřní kázeň a chuť k vytváření nových mýtů, to vše zaměřené k činu!

Počítejme s možností, že u bran paláců a jeskyní s poklady poznání hlídají draci, jak psi u bran podsvětí. Na křižovatkách cest neberme za kritérium nikdy pohodlí. Buďme také méně antropocentričtí a respektujme i potřeby havranů, mravenčů a včel. A ve střetech s mocnostmi zdanlivě silnějšími vezme, že je přemůžeme pevným odhodláním, absencí strachu, čistotou a nezištností našich úmyslů, že každé vítězství je vykoupeno nashromážděnou vnitřní silou, která je jemnou stavební látkou našeho ega, že každé nevyužití plodu vítězství je jen dalším krokem do P r á z d a hinduistických a buddhistických posvátných textů, návratem k Velkému Tau taoistů, postupem závojem vědomí k nepřehledným zásobám archaických symbolů a mýtů z hlediska analytické psychologie. Nikdy se ze strachu neohlížeje, všechny národy a primitivní kmeny věděly a vědí, až příliš dobře, že to pak špatně končí. Neobávejme se přihlásit do všech konkursů, ať jsou jakkoliv spojeny s domněle neřešitelnými úkoly a hádankami; důvěra ve vnitřní síly, jež nelze pojmenovat, protože tím se ihned ztrácí, nás sama přivede k správným odpovědím. Tyto koány již tím, že byly vůbec sepsány, jsou toho spolehlivým svědectvím.

Věřme, že všechna protiventství zůstanou bezmocně napíchnuta na kopí bezelstnosti či rozrazí se o štít nezištnosti. Prostota či přirozenost ducha je jejich výrazem; tou vybaveni, a jejím věrným průvodcem, ryzí zvědavostí, projdeme vším bez úhony jak s glejtem nejmočnějšího čaroděje, který za naší nedotknutelnost sám sebou bude muset platit, neboť naše prostota bez falše, nechtící se uchovat, nemá čím. Na nezištném bytí nelze ovoce česat, na něm si nelze nic vzít.

A nyní se již zahluobejme do koánů, které od nás nevyžadují nic jiného, než úspěšné složení zkoušky nezištnosti naší motivace na cestě k poznání. Nenechme se však oklamat a nelpíme na jejích projevech; nezištnost uvědomovaná již není déle nezištností, ale důmyslnou obranou našeho lpění /ega/, projevujícího zdanlivou ochotu ustoupit do pozadí, tam však vskrytu čekat na odměnu.

24. BEZE SLOV I BEZ MLČENÍ

Jeden mnich se zeptal Fuketsu: "dokážeš vyjádřit pravdu bez řeči i bez mlčení?"

Fuketsu poznamenal: "stále myslím na jara v jižní Číně. Ptáci tam zpívali uprostřed nesčetných druhů voňavých květín".

Mu-monův komentář:

Fuketsu kdysi míval osvětlující zen. Kdykoliv měl příležitost, zasvítil jím. Tentokrát se mu to nepodařilo a tak si něco vypůjčil ze staré čínské básně. Ale na Fuketsově Zenu nezáleží. Chcete-li vyjádřit pravdu, použijte vlastních slov i vlastního mlčení, řekněte mi něco o svém vlastním Zenu.

Neodkryl svůj vlastní pruník,
a nabídl cizí slova, ne svá vlastní.
A kdyby býval s tlacháním nepřestal,
vedl by své posluchače do rozpaků.

25. KÁZÁNÍ Z TŘETÍ ŘADY

Kyozan byl ve snu v Maitreyovy čisté země. Poznal, že sedí ve třetí řadě vedle Maitreye. Kdosi ohlásil: "dnes bude kázat ten, kdo sedí v třetí řadě".

Kyozan vstal a řekl: "pravda učení Mahayany přesahuje slova i myšlení."

Mu-monův komentář:

Chci se vás, mnichů, zeptat: "Bylo to kázání nebo nebylo?" Jakmile otevře někdo ústa, je ztracen. Jakmile ústa zapečetí, je rovněž ztracen. Ať už je otevře nebo zapečetí, je 108.000 mil daleko od pravdy.

Ve světle dne, ale ve snu
rozpráví o snu,
příšera mezi příšerami,
chtěl by oklamat celý zástup.

26. DVA MNIŠI SVINULI ZÁSTĚNU

Hogen z kláštera Seiryō se chystal před obědem přednášet, když upozoroval, že bambusová zástěna, spouštěná k meditacím, není ještě svinuta. Dva mniši mezi posluchači vstali a svinuli ji. Hogen sledoval jejich pohyby a pak prohlásil: "stav prvního mnicha je dobrý, druhého špatný".

Mu-monův komentář:

Chcise vás zeptat: "Který z těch mnichů něco získal a který ztratil? I ten, kdo má jen jedno oko, spatří neúspěch učitele. Já však nehovořím o zisku ani o ztrátě."

Když je zástěna svinuta,
otevrou se velká nebesa,
nejdou však naladěna na zen.
Nejlépe je na ně zapomenout
a stáhnout se ze všech větrů.

27. NENÍ TO MYSL, NENÍ TO BUDDHA, NEJSOU TO VĚCI

Jakýsi mnich se zeptal Nansena: "Existuje učení, které ještě žádný mistr nezvěstoval?" Nansen řekl: "Ano, existuje". "A které to je?" "Není to mysl, není to Buddha, nejsou to věci".

Mu-monův komentář:

Starý Nansen se vzdal svých pokladů, svých nejcennějších slov. Musel se cítit hodně nesvůj.

Nansen byl příliš laskav
a tak přišel o svůj poklad.
Slova vsutku nemají žádnou moc.
I kdyby se hora proměnila v moře,
nedokáže otevřít jinou mysl.

28. ZHAŠENÍ SVÍČKY

Tokusan studoval Zen u Ryutana. Jednoho večera k němu přišel a položil mu mnoho otázek. Učitel řekl: "Noc již stárne, proč nejdeš spát?" Tokusan se uklonil, otevřel zástěnu, aby mohl vyjít, a poznamenal: "Venku je pěkná tma".

Ryutan mu nabídl rozsvícenou svíčku, aby si s ní posvítíl na cestu. V okamžiku, kdy ji chtěl Tokusan vzít do ruky, ji však sfouknul. V tu chvíli se Tokusanova mysl otevřela.

"Čeho jsi dosáhnul?", zeptal se Ryutan. "Odtečka", řekl Tokusan, "již nebudu pochybovat o slovech svého učitele".

Následujícího dne řekl při své přednášce Ryutan mnichům: "Vidím mezi vámi jednoho mnicha. Má zuby jako strom a ústa jako misku na krev. Udeříte-li ho tvrdě holí, ani se na vás nepodívá. Jednoho dne vystoupí až na nejvyšší horu a donese tam mé učení. "

Tentýž den spálil Tokusan na popel před přednáškovým sálem všechny své poznámky k sůtrám. Řekl: "Ať jsou nauky jakkoliv těžké k pochopení, ve srovnání s tímto osvícením jsou jen jako jediný vlas na celé obloze. Jakkoliv je poznání světa složité, ve srovnání s tímto osvícením je jako jediná kapka vody v celém oceánu." Pak opustil klášter.

Mu-monův komentář:

Když pobýval Tokusan ve své zemi, nebyl Zenem uspokojen, ačkoliv o něm mnoho slyšel. Myslel si: "Mniši na jihu tvrdí, že mohou vyučovat Dharmě a nepotřebují k tomu sůtry. Nemají však pravdu, musím je něčemu naučit". A tak odjel na jih. Stalo se, že se zastavil poblíž Ryutanova kláštera, aby se občerstvil. Jakási stará žena, kterou tam potkal, se ho zeptala: "Co tak těžkého sebou neseš?"

Tokusan odpověděl: "to je komentář, který jsem napsal k Diamantové sůtre, je to má dlouholetá práce".

Stará žena řekla: "Tu sůtru jsem četla. Stojí v ní: mysl minulosti nemůže být udržena, mysl přítomnosti nemůže být udržena, a mysl budoucnosti rovněž ne. Chtěl by jsi trochu čaje a něco pojíst. Kterou z těch myslí k tomu použiješ?"

Tokusan oněměl. Nakonec se ženy zeptal: "Neznáš tady náhodou někde poblíž dobrého učitele?"

Stará žena ho poslala k Ryutanovi, který nežil dále než pět mil. Tokusan k němu došel naplněn pokorou, což byl zcela odlišný přístup k světu, než s kterým odcházel z domova. Ryutan se proto k němu choval velmi laskavě a to natolik, že až ztrácel svoji důstojnost. Bylo to jako polévání opilce špinavou vodou, aby vystřízlivěl. Koneckonců to byla zbytečná komedie.

Sto slyšení nepřekoná jediné vidění,
spatříš-li však učitele,
je sto slyšení víc, než jediný pohled.
Nes si nesl pěkně vzhůru,
jinak byl ale zcela slepý.

29. ANI VÍTR, ANI VLAJKA

Dva mniši se hádali o vlajku. Jeden řekl: "To, co se pohybuje, je vlajka". Druhý tvrdil: "To, co se pohybuje, je vítr".

Stalo se, že šel náhodou kolem šestý patriarcha. Řekl jim: "Ani vítr, ani vlajka. To, co se pohybuje, je mysl."

Mu-monův komentář:

Šestý patriarcha řekl: "Nepohybuje se vítr ani vlajka. Pohybuje se mysl". Co to znamená? Pochopili-li jste správně, pak musíte vidět, že se oba mniši pokoušejí nakoupit železo a udělat z něj zlato. Šestý patriarcha se nemohl na ty hlupáky dívat a tak od nich levně koupil.

Vítr, vlajka, mysl se pohybují,
stejně pochopení,
Jakmile se však ústa otevřou,
nemá již nikdo pravdu.

30. TATO MYSL JE BUDDHOU

Dajbaj se zeptal Basa: "Co je Buddha?"
 Baso odpověděl: "Tato mysl je Buddhou".

Mu-monův komentář:

Kdo tohle plně pochopí, tak nosí Buddhův oděv, jí Buddhovy pokrmy hovoří Buddhovými slovy, chová se jako Buddha, je Buddhou.

Tato anekdota přenesla na mnohého žáka nemoc formálnosti. Ten, kdo plně pochopil, si bude tři dny vymývat ústa jakmile vyřkne slovo "Buddha", zacpe si uši a bude prohat, jakmile někde zaslechne "Tato mysl je Buddhou".

Pod modrou oblohou, v jasném slunci,
 není třeba hledat všude kolem
 a ptát se, co je Buddha.
 Je to jako ukrývání kořisti v kapse
 a prohlašovat se přitom za nevinného.

31. JOŠUOVO VYŠETŘOVÁNÍ

Putující mnich se zeptal jedné staré ženy na cestu do Tajzanu, populárního chrámu, o kterém platilo všeobecně mínění, že propůjčuje moudrost každému, kdo se tam zúčastní bohoslužeb. Stará žena řekla: "Jdi stále rovně". Sotva mnich ušel několik kroků, řekla si stará žena pro sebe: "I tenhle je jen obyčejným návštěvníkem chrámů".

Kdosi pak o tom vyprávěl Jošuvě a ten řekl: "Počkej, dokud to nevyšetřím". Druhý den odešel, vyhledal starou ženu, položil jí stejnou otázku a dostal stejnou odpověď. Pak se vrátil a poznamenal: "Tak jsem vyšetřil tu starou ženu".

Mu-monův komentář:

Stařena pochopila jak se plánuje válka, ale nevěděla, že se za jejím stanem mohou propížit vyzvědači. Starý Jošu si na vyzvědače zahrál a způsobil tím velký zvrat, nebyl však nejschopnějším generálem. Oba měli své nedostatky. A nyní se vás zeptám: "Co bylo pointou Jošuvě vyšetřování stařeny?"

Na obyčejnou otázku
 je i obyčejná odpověď.
 Je-li otázkou písek v misce s vařenou rýží,
 je odpovědí hál v měkkém bahně.

32. JEDEN FILOSOF SE VYPTÁVÁ BUDDHY

Jeden filosof se zeptal Buddha: "Beze slov i bez bezesloví, dokážeš mi sdělit pravdu?"

Buddha zachoval mlčení. Filosof se uklonil a poděkoval. Řekl: "S pomocí tvé milující laskavosti jsem rozptýlil své iluze a vetouplil na pravou stezku."

Když pak odešel, zeptal se Annanda Buddha, čeho dosáhl onen filosof. Buddha odpověděl: "Dobrý kuň běží i pod stínem bíče".

Mu-monův komentář:

Ananda byl Buddhovým žákem. Ale ani tak nevynikal svými názory nad ostatní posluchače. A nyní se vás chci, mniši, zeptat: "Jaký je rozdíl mezi žáky a ostatními posluchači?"

Kráčej po ostrí meče
či běhat po hladkém ledu,
k tomu není třeba jít v něčích stopách.
Útesy překračujte s volnýma rukama.

33. TATO MYSL NENÍ BUDDHOU

Jeden mnich se zeptal Basa: "Co je Buddha?"
Baso odpověděl: "Tato mysl není Buddhau"

Mu-monův komentář:

Ten, kdo pochopí, je vyučen Zenu.

Potkáš-li na silnici mistra šermu
můžeš mu dát svůj meč,
potkáš-li básníka,
můžeš mu nabídnout svoji báseň.
Potkáš-li však někoho jiného,
řekni mu vždy jen část toho, co zamýšlíš.
Nikdy nedávej všechno najednou.

34. UČENÍ NENÍ STEZKOU

Nansen řekl: "Mysl není Buddhau. Učení není stezkou".

Mu-monův komentář:

Nansen již zestárnul a zapomínal se stydět. Hovořil se špatným de-
chem a odhaloval před veřejností skandály z vlastního domu. Přesto e-
xistují lidé, kteří si cení jeho laskavosti.

Když je jasná obloha, objeví se slunce,
když je země vyprahlá, sahá se k dešti.
Otevřel naplno své srdce a promluvil,
jaký to však mělo smysl hovořit k rybám a prasatům?

35. DVĚ DUŠE

"Seijo, čínské děvče," povšimnul si Goso, "měla dvě duše. Jednu ne-
mecnou doma a druhou v městě, v provdané ženě s dvěma dětmi. Která z
těch duší byla ta pravá?"

Mu-monův komentář:

Kdo pochopil, ví, že je možné vyjít z krunýře a vstoupit do jiného.
Pobyt v krunýři je jako přechodná zastávka v zájezdním hostinci. Až
přijde čas a čtyři prvky se vzájemně oddělí, bude ten, kdo nepochopil,
v situaci raka, vhozeného do vařící vody; bude jen bezmocně mávat noha-
ma a klepety. V této tísní pak bude naříkat: "Mu-mon mi neřekl co dělat,
kam jít", ale to již bude pozdě.

Měsíc nad mraky je ten samý měsíc jako pod nimi,
hory a řeky pod mraky jsou však jiné.
Každý je šťasten ve své jednotě a různosti.
Totož je jedno, tamto jsou dvě.

36. SETKÁNÍ NA SILNICI S MISTREM ZENU

Goso řekl: "Co dělat, potkáte-li na silnici mistra Zenu a nedokážete
s ním pohovořit ani se minout v mlčení?"

Mu-monův komentář:

Dokážete-li s ním důvěrně pohovořit, bude vaše setkání krásné. V opačném případě by jste se měli dívat jinam a neříkat nic.

Potkáte-li na silnici mistra Zenu,
nechoďte mu vstříc ani se slovy ani v mlčení,
ale dejte mu přímý direkt na bradu
a budou o vás říkat, že rozumíte Zenu.

37. BÝK PROCHÁZÍ OHRADOU

Goso řekl: "Když vychází býk ze své ohrady ke kraji propasti, projdou rohy, hlava i kopyta, ale ohánka již ne".

Mu-monův komentář:

Ten, kdo v tento okamžik dokáže otevřít jedno oko a říci slovo Zenu, je kvalifikován k tomu, aby splatil čtyři dary, a nejen to, je schopen spasit všechny cítící bytosti pod ním. Nedokáže-li říci takové slovo opravdového Zenu, měl by se otočit zpět ke své ohánce.

Když se dá býk do běhu, spadne do vykopaného příkopu,
když se vrátí, padne do rukou řezníka.
Ta malá ohánka, to je moc zvláštní věc.

38. DUB V ZAHRADĚ

Jeden mnich se zeptal Jošui proč přišel Boddhidharma do Číny. Jošu odpověděl: "Dub v zahradě".

Mu-monův komentář:

Pochopí-li ně do jasně Jošuvu odpověď, nebyl žádný Šakyamuni Buddha před ním ani žádný budoucí Buddha po něm.

Slova nemohou beze zbytku popsat.
Poselství srdce nelze ve slovech doručit.
Ten, kdo obdrží slova přesně, je ztracen,
pokouší-li se slovy vysvětlovat,
nedosáhne v tomto životě osvícení.

39. UMMONOVA VEDLEJŠÍ CESTA

Jeden student Zenu řekl Ummonovi: "Zářivý vzor Buddhy osvětluje celý vesmír".

Než stačil dokončit větu, zeptal se Ummon: "Recituješ něčí báseň, nemám pravdu?" "Ano", odpověděl student. "Pak jseš na vedlejší cestě" řekl Ummon. Později se jiný učitel, Šišin, zeptal svých žáků: "V kterém místě sešel student z cesty?"

Mu-monův komentář:

Ten, kdo je schopen vnímat Ummonovu zvláštní dovednost, pozná v kterém místě sešel student z cesty a stane se sám učitelem. Není-li toho schopen, nedokáže vnímat ani sebe.

Ryba se chytí při setkání s háčkem
chová-li se hltavě.
Jakmile otevře ústa
je její život již ztracen.

40. PŘEKLOPENÍ VÁZY NA KVĚTINY

Hyakujo si přál vyslat jednoho mnicha k otevření nového kláštera. Řekl svým žákům, že k tomu určí toho z nich, který zodpoví jeho otázku. Postavil na zem vázu a zeptal se: "Kdo může říci, co to je, aniž by to pojmenoval?"

Představený mnichů řekl: "Nikdo to nemůže nazvat dřevákem". Isan, mnich, který dělal kuchaře, překlopil vázu nohou, strčil ji dovnitř a odešel s vázou.

Hyakujo se usmál a řekl: "Představený mnichů prohrál". A Isan se tak stal mistrem v novém klášteře.

Mu-monův komentář:

Isan byl sice statečný, ale neuniknul Hyakujově triku. Vzdal se koneckonců snadné práce a převzal těžkou. Nevidíte snad, že sundal pohodlnou čepici a vzal na sebe železné okovy?

Vzdal se kuchařského náčiní
a přestože mu jeho učitel
postavil do cesty překážku,
zvítězil nad žvanivostí.
Jeho noha překloupí všechno,
dokonce i samotného Buddhu.

41. BODHIDHARMA ZTIŠUJE MYSL

Bodhidharma sedí tváří ke zdi. Jeho budoucí nástupce stojí ve sněhu a ukazuje Bodhidharmovi svoji useknutou paži. Pláče. "Má mysl není k utišení. Pane, ztiš ji".

Bodhidharma říká: "Když mi jí přineseš, tak ji ztiším".

Nástupce říká: "Když jí zkoumám, tak ji nemůžu držet".

A Bodhidharma: "Pak je tvá mysl již ztišena".

Mu-monův komentář:

Starý Hind s rozbitými zuby, Bodhidharma, urazil tisíce mil a přešel přes moře z Indie do Číny jako kdyby sebou nesl něco krásného. Rád zvedá vlny v bezvětrí. Zůstal v Číně po dlouhá léta a za celou tu dobu měl jen jediného žáka, a ten byl ještě jednoruký a i jinak zmrzačen. Běda, po něm měl již jen samé žáky bez mozku.

Proč přišel Bodhidharma do Číny?
Léta se o to mniši přeli.
Od tohoto učitele a jeho žáka
pocházejí všechny potíže,
které jsme měli od té doby.

42. DĚVČE VYCHÁZÍ Z MEDITACE

V dobách Buddhy Šakyamuniho šel Manjusri na shromáždění Buddha. Když tam dorazil, bylo již po konferenci a všichni Buddhové se již rozešli do svých buddhovských zemí. Jen jedna dívka tam ještě seděla v hluboké meditaci.

Manjusri se zeptal Buddhy Šakyamuniho, jak se této dívce podařilo dosáhnout stavu, s kterým si on sám ještě neví rady. "Vyveď ji ze Samadhi a zeptej se jí sám", odpověděl Buddha.

Manjusri dívku třikrát obešel a lusknul prsty. Dívka zůstala ponořena v meditaci. Vyzvedl ji tedy svojí zázračnou mocí vysoko do nebes a tam se jí pokoušel ze všech sil zavolat. Bylo to marné.

Buddha Šakyamuni řekl: "Ani stotisíc Manjusriů by ji nedokázalo vyrušit, ale pod tímto místem, za dvanáctistymiliony zeměmi, je Bodhisattva Mo-myo, sémě iluzí. Jestli se dostane až tam, probudí se".

Sotva Buddha domluvil, vystoupil ze země Bodhisattva, uklonil se a složil Buddhovi poctu. Buddha obrátil jeho pozornost k probuzení dívky. Bodhisattva před ní předstoupil a lusknul prsty. V ten okamžik vyšlo děvče z hluboké meditace.

Mu-monův komentář:

Starý Šakyamuni uspořádal ubohé představení. A nyní se vás ohoří, mniši, zeptat: "Nedokázal-li Manjusri, o kterém se tvrdilo, že byl učitelem sedmi Buddha, vyvést dívku z meditace, jak se to mohlo podařit Bodhisattvovi, který byl pouhým začátečníkem? Jestli to důvěrně pochopíte, budete umět také vstoupit do velké meditace a žít přitom ve světě iluzí".

Jeden jí probudit nedokázal, druhý ano.
Ani jeden z nich není dobrým hercem;
jeden nosí boží masku, druhý ďablovu.
Ani jeden však neuspěl
a tak z drama může ještě stále být komedie.

43. SUZANOVA KRÁTKÁ HUL

Suzan ukázal svoji krátkou hul a řekl: "Nazvete-li to krátkou holí, postavíte se proti realitě. Nenazvete-li to krátkou holí, ignorujete fakta. Jak si to tedy přejete nazývat?"

Mu-monův komentář:

Nazvete-li to krátkou holí, postavíte se proti realitě. Nenazvete-li to krátkou holí, ignorujete fakta. Nelze to vyjádřit slovy ani bez nich. A nyní rychle řekněte, co to tedy je.

Ukazující svoji krátkou hul,
dával příkaz životu nebo smrti.
Pozitivní a negativní jsou navzájem protkány
a dokonce ani Buddhové a patriarchové
před tímto útokem neuniknou.

44. BAŠOVA HUL

Bašo řekl svému žáku: "Když budeš mít hul, tak ti ji dám. Když ji mít nebudeš, vezmu si ji od tebe".

Mu-monův komentář:

Nevede-li přes říčku mástek, pomůže mi hul. Budu-li se vracet domů za bezměsíčné noci, bude mi hul doprovázet. Ten, kdo ji však pojmenuje, vlétne do pekla jako vystřelený šíp.

S touto holí v ruce
mohu měřit hlubiny a mělčiny světa.
Hul podpírá nebesa a zpevňuje zemi.
Kamkoliv jde taková hul,
tam, všude se šíří pravé učení.

45. KDO JE TO?

Hoen řekl: "Minulí a budoucí Buddhové jsou všichni jeho sluhy. Kdo je to?"

Mu-monův komentář:

Jestliže ho jasně poznáváš, je to jako kdyby jsi potkal na rušné ulici svého otce. Pak není třeba se ptát zdali jsi ho poznal či ne.

Nebojuj s cizím lukem a šípy,
nejezdí na cizím koni,
nediskutuj o chybách druhých,
nevměšuj se do cizího díla.

46. SESTUP ZE ŠPIČKY TYČE

Sekiso se zeptal: "Jak sestoupit ze špičky tyče dlouhé sto stop?" Jiný učitel zenu odpověděl: "Ten, kdo sedí na špičce tyče dlouhé sto stop, již dosáhl určité výše, ale se zenem ještě stále neumí svobodně zacházet. Měl by sestoupit dolů a celým svým tělem se objevit v deseti částech světa."

Mu-monův komentář:

Ten, kdo umí jít dál ve směru svých kroků nebo ovládat tělo na špičce tyče, si v každém případě zaslouhuje respekt. Chci se vás zeptat, mniši, jak ze špičky tyče sestoupí. Dívejte se!

Nemá-li člověk třetí oko vnitřního zrění,
přilne k míře sto stop.
Když odtamtud takový člověk seskočí
najísto zabije se;
je jako slepec, který chce vést jiné slepce.

47. TOSOTSOVY BRÁNY

Tosotsu postavil tři překážky a nechal přes ně přecházet mnichy. První překážkou je studium Zenu. Jeho cílem je spatřit svoji vlastní přirozenost. Kde je vaše pravá přirozenost?

Druhá překážka: jakmile někdo svoji opravdovou přirozenost pozná, osvobodí se od zrození a smrti. Jak se však dokáže osvobodit, když zhasne světlo svých očí a stane se mrtvolou?

Třetí překážka: ten, kdo se osvobodí od zrození a smrti, musí znát, kde se nachází. Tělo se však rozpadne na čtyři prvky. Kde tedy je?

Mu-monův komentář:

Ten, kdo dokáže překonat všechny tři překážky, se stane mistrem, ať se nachází kdekoliv. Vše, co se mu přihodí, dokáže vždy obrátit v Zen. Kdyby tomu bylo jinak, vyživoval by se bídou stravou a nikdy by se necítil nasycen.

Náhlé rozpoznání spatří nekonečný čas.
Nekonečný čas je jako jediný okamžik.
Jakmile je nekonečný okamžik pochopen,
je rozpoznána i osoba, která jej spatřila.

48. JEDNA Z KEMBOVÝCH CEST

Žák Zenu se zeptal Kemba: "Všichni Buddhové z deseti částí vesmíru vstupují na jedinou cestu Nirvány. Kde začíná ta cesta?" Kembo zvednul svoji vycházkovou hůlku, nakreslil s ní ve vzduchu číslici jedna a řekl: "Tady." Žák se odebral k Ummonovi a položil mu stejnou otázku:

Ummon, který měl náhodou v ruce vějíř, řekl: "Tenhle vějíř dosáhne až do třicátého třetího nebe a praští do nosu božstvo, které tam sídlí. Je jako dračí kapr Východního moře, převrhávající svým ocasem deštový mrak".

Mu-monův komentář:

Jeden učitel sestupuje do hlubin moře, škrábe zemi a zvedá prach. Druhý vystupuje až na vrchol hory a zvedá tam vlny, které se téměř dotýkají nebes. Jeden zachovává, druhý odčerpává. Každý podpírá hloubku učení jen jednou rukou. Kembo a Ummon jsou jako dva jezdci, kteří se nemohou navzájem předhánět. Není snadné nalézt dokonalého člověka. Mám-li být upřímný, tak ani jeden z nich neví, kde cesta začíná.

Než učiníš první krok, je cíl již dosažen.

Než pohneš jazykem, je řeč již skončena.

Víc, než skvělé intuice je zapotřebí k poznání původu správné cesty.

49. AMBANUV DODATEK

Amban, laický student Zenu, řekl: "Mu-mon právě vydal 48 koánů a nazval je Vrata bez vrat. Kritizuje v nich slova a činy starých patriarchů. Je to velká zlomyslnost. Pripadá mi jako starý prodáváč ořechů, který se pokouší násilím zastavovat kolemjdoucí a cpát jim ořechy do úst. Zákazník je nemůže vyplivnout ani spolknout a to mu působí utrpení. Jelikož se Mu-mon již každého dost naobtěžoval, domnívám se, že mohu jako náhodnou koupí také jeden koán přidat. Jsem zvědav, jestli tenhle ořech dokáže sám sníst. Jestli ano a dobře jej zažije, pak je vše v pořádku, jestli ne, pak bude muset vysypat zpátky na pánev všech čtyřicet osm svých a dosmažit je. Mu-mone, jez první, dříve než ostatní:

"Buddha řekl kdysi podle jedné sůtry: přestaňte. Nemluvte. Konečnou pravdu si nelze ani pomyslet".

Ambanův komentář:

Odkud se vzalo tak zvané učení? Jakto, že si to nelze ani pomyslet? Předpokládejme, že o tom někdo promluvil. Co by se pak z toho stalo? Vždyť sám Buddha byl velká mluvk a v této sůtre si odporoval. Následkem toho se pak po Číně potulují lidé jako Mu-mon, pečou zbytečné ořechy a otravují s nimi lidi. Co máme tedy dělat? Já vám to ukáži!

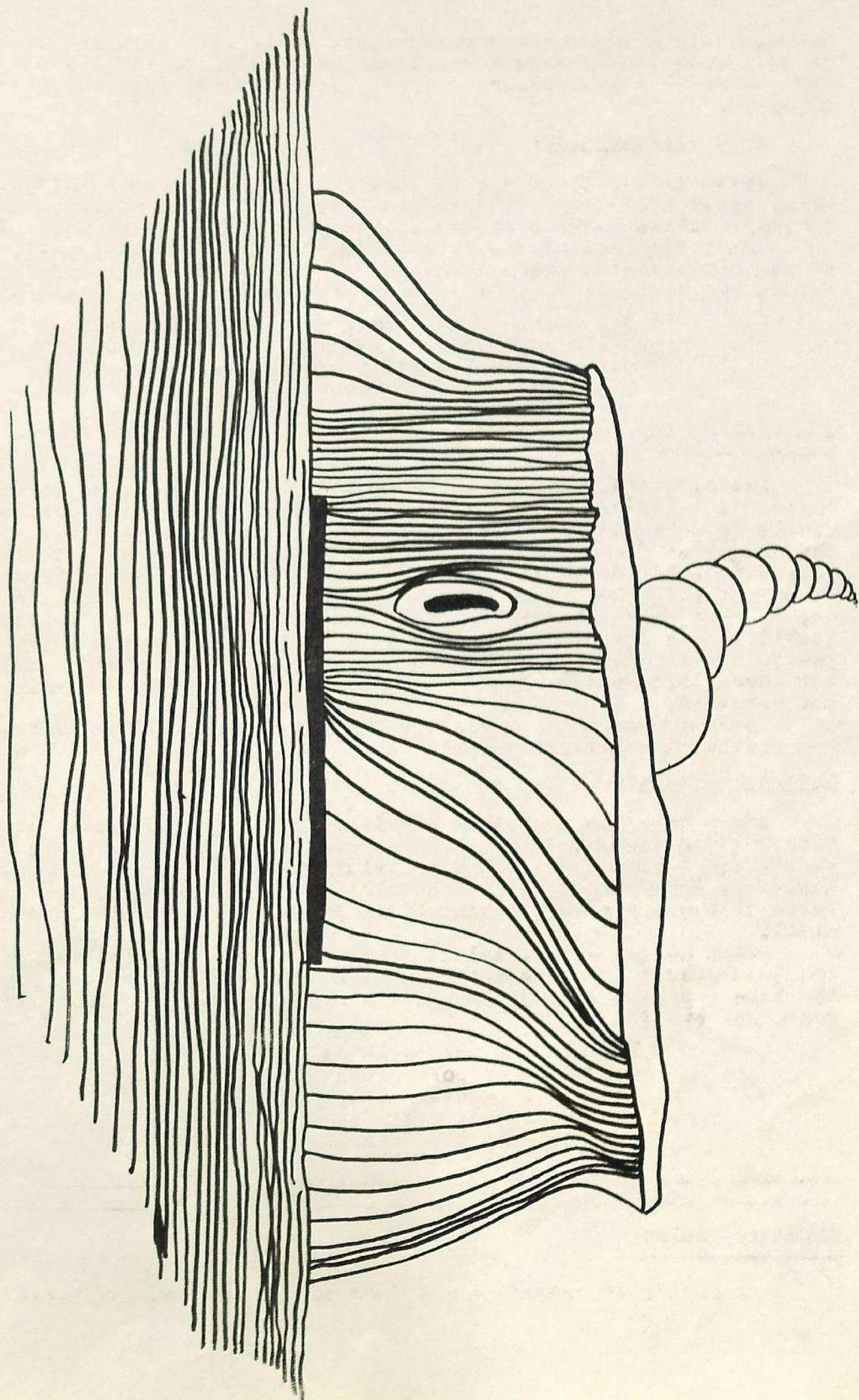
Amban sepal dlaně, založil ruce a řekl: "Přestaňte! Nemluvte! Konečnou pravdu si nelze ani pomyslet. A teď udělám kroužek prstem na té sůtre a přidám k ně ještě pět tisíc jiných sůter a Vimalakirtiho vrata bez vrat!"

Říká-li Vám někdo, že je oheň světlo,
nevěnujte mu pozornost.

Sejdou-li se dva zloději,
nepotřebují se navzájem představovat.
Poznají se i bez otázek.

Naléhavé sdělení

Měl jsem pocit, že rozumím - měl jsem pocit, že jsem nestvůra.

CARL GUSTAV JUNG : ROZDÍL MEZI VÝCHODEM A ZÁPADNÍM MYŠLENÍM

Část I Jungova "Psychologického komentáře k tibetské knize Velkého Osvobození" a "Psychologie a náboženství : Západ a Východ", svazek II, str. 739-787. Napsáno v angličtině v roce 1939 a poprvé publikováno v tibetské knize Velkého Osvobození, textech, které byly přeloženy z tibetštiny rasyjmi překladateli a shrabodány dr. V. I. Evans-Entzen (str. XIII-XXIV/, Londýn a New York, 1964

Dr. Evans-Entzen nás pověřil sepsáním komentáře k textu, který obsahuje důležitá vysvětlení "psychologie" Východu. Jde o samotný fakt, že jsem musel použít dvoje slovo, ukazuje, nakolik je tento termín pochybný. Šel jsem ještě dále a snažil se o to, že Východ nevytvořil nic, co by se podobalo naší psychologii, ale věnoval se vždy spíše filosofii nebo metafysice. Kritická filosofie, nebo moderní psychologie, je Východem právě tak cizí, jako byla středověká Evropa. Slovo "myšl" - 1-, tak jak jej užívá Východ, má vždy metafyzický nádech. Tento nádech již není západní koncept myšl straten nádech ve středověku a slovo myšl užíváme ve v našem "psychická funkce". Navzdory skutečnosti, že nevíme a ani nepředpokládáme, že bychom věděli, co je to "psyché", se však konceptem "myšl" zabýváme, aniž bychom předpokládali, že by byla myšl metafyzickou entitou nebo že by existovala nějaké spojení mezi individuální myšl a hypotetickou myšl univerzální. Naše psychologie je proto vědou čistého fenoménu bez jakýchkoli metafyzických dopadů. Vývoj západní filosofie v posledních dvou stoletích způsobil izolaci myšl v její vlastní sféře a vydělil ji z její původní jednoty s věcmi. Slovo sam přestal být mikrokosmem a viděl kosm, a jeho "nádech" již není konceptuální, ale i n t i l a neboli čistě A a i m a a a i, světové duše.

V důsledku toho zachází psychologie a metafyzický tvrzení jako s centrálními fenomény a pokládá je za výskyty o myšl a její strukturu, které odvozuje od čistých nevědomých dispozic. Nepovažuje je však za absolutně platné či dokonce schopné položit základy a metafyzické pravdy. Nemá žádný intelektuální prostředek, a jejích pomocí bychom se mohli ujistit, zda je takový přístup správný či nikoliv. Více přesně, že neexistuje žádný důkaz pro platnost takového metafyzického postulátu jakým je "univerzální myšl". Jestliže myšl o univerzální myšl prohláší, že existuje, pokládáme to za pouhé tvrzení. Předpokládáme, že by se postcho, a tvrzením dala existence univerzální myšl prokázat. Proti tomuto způsobu myšlení neexistuje žádný argument, ale nemáme ani rovněž žádný důkaz, který by v konečné instanci prokázal platnost našeho závěru. Řekněme jinými slovy, je právě tak možné, že naše myšl není ničím jiným, než sjevnou manifestací univerzální myšl. Nevíme ale a dokonce ani nechápeme jak by byla možná poznat zda tomu tak skutečně je či nikoliv. Psychologie, proto zastává názor, že myšl nemůže potvrdit ani stanovit nic k tomu, co se nalézá mimo ni.

Připusne-li tedy omezení kapacity naší myšl, demonstrujeme tím jen úroveň rozumu. Připouštíme, že je to do jisté míry omezení, protože tím popravíme vlastnosti celého toho zářivého světa, v kterém existujeme a myšl vytvořená vešl pohybují a žijí. Je to svět primitivní, v kterém jsou dokonce i neoddelitelné objekty našeho života, bojivou a magickou silou, jejíž prostřednictvím se stavají součástí našeho světa a myšl jejich. Žijí nebo poznají jako byli přimoceni pochopit, že jejich potence byla ve skutečnosti naší potence a jejich význam naší projekcí. Teorie pozná-

ni je tak jen posledním krokem ven a dětství lidstva, ven ze světa, v kterém myslí vytvořené obrasy -1- obývaly metafyzické nebo a paklow

Kritický tomuto novému, naučným epistemologickému kritickému jemu však právě ipši na náboženském přesvědčení, že orgán víry u-
možňuje člověku poznání Boha. Zároveň tak v sobě vypěstoval novou cha-
rakteru: konflikt mezi vědou a náboženstvím. Kritická filosofie vědy
se postupně stala negativně metafyzickou - jazyk slovy materialis-
tickou -, a to se zakládá chybně na základě, že byla přijata za kno-
telnou a poznatelnou realitu. Přitom se však jedná jen o dokonale
metafyzický koncept, z kterého nekritičtí lidé utvořili hypotézi.
Hypotéza je hypotéza. Nežná-li se "hypotéza", vytváří se tím symbol pro
něco neznámého, co má být právě tak "zvěstí" jako církve jazyk,
dokonce i Bohem. Náboženská víra se na druhé straně odvíjí od své-
ho předkritického v e l t a n e o s a u a g . V rozporu se říčním
Křesťanstvím se pravověrní pokoušejí a d e t i a t dít, místo aby byli
j a k o děti. Tito lidé na dětství ipši. Jeden známý současný teolog
ve své autobiografii přiznává, že Jiskra byl jeho dětským přítelem "jiš
od dětství". Jiskra je však náborový příklad člověka, jehož učením
bylo zcela odlišné od náboženství přechodu. Měl se, že i a i t e t i o
C h r i s t i nezachycuje mentální a spirituální chů, kterou musel
on sám podstoupit na počátku své kariéry a bez níž by se nikdy nestal
episkopem.

Konflikt mezi vědou a náboženstvím je ve skutečnosti nepochope-
ním obou. Vědecký materialismus pouze zavedl novou hypotézu a dopus-
til se tak intelektuálního klidu. Dal jen jazyk níže nejvyššímu prin-
cipu reality a šel na to, že vytvářel novou vědu a starou naučil. Ale až
až naprosto princip existence "Duh", "Hmota", "energie" nebo jinak, ne-
vytvořili jemu tím v. b e c n i c; učinili jemu jen symbol. Materialista je
metafyzikem a a l g r o i u i . Víra se na druhé straně pokouší nar-
dat primitivní mentální stav na čistě sentimentálním podkladě. Nežná
se však primitivně, infantilně vztahu k obrasci -2- vytvořených
myšlí, které se staly objektem hypotézy; chce se i nadále věřit a kon-
spicovat e jistot světa, který je pod kontrolou silných, důvěryhodných
a laskavých rodičů. Víra má být obchovat a a e r i f i c i u s i a -
t e l i e t u s /na předpokladu, že zde vůbec je nějaký intelekt,
který by mohl být obchován/, ale v žádném případě obět oita. Pravověr-
ný člověk tímto způsobem a d e t i a t dít, místo aby se stal
j a k o dítě, a tak svůj život neměnil, protože ho mentral. Víra
se navíc erabi s vědou a proto takový člověk ustává na své pouhí a
odmítá říkat na dobrodružství namí doby.

Každý poctivý myslitel musí uznat, že veškeré metafyzické poní-
a evlaže náboženská víry jsou nejisté. Musí rovněž uznat nemeroditel-
ný charakter všech metafyzických tvrzení a postavít se tváří v tvář
skutečnosti, že neexistuje žádný důkaz pro schopnost lidí mysli vy-
tahnout se do výše na škanitky vlastních bot, to znamená pro stanovení
jakéhokoli transcendentní skutečnosti.

Materialismus je metafyzickou reakcí na náhle nabyté vědomí, že
poznání je mentální schopností, a je-li dotáknuto až na lidskou revinu,
projekce. Nežná byla "metafyzická" v té míře, v které člověk přetr-
ně filosofického vzdělání nedokázal prohlédnout v tom obecněm hy-
pótezi, a dokonce si neuvědomil, že "hypotéza" je jen jazyk pojmenování
pro nejvyšší princip. Přístup víry naproti tomu ukazuje jak neochotně
lidé přijímali filosofický kriticismus. Neochotně je také velikost str-
ach z spuštění jistot dětství a zisku do ciziny, neznámého světa, o-
vládnutého silami, které se člověkem nezachycují. Až v jednom případě
se však nic nemění, člověk i jeho prostředí ustávají tak jak byli.
Musí jen vstoupit do vědomí, že je uzavřen uvnitř své myslí a nemůže s ní
vystoupit, a to dokonce až v klidu, a že vzhled jeho světa nebo
Boha zvlášť velmi zná na jeho vlastním mentálním stavu.

Struktura myslí je v prvé řadě zodpovědná za všechno, co lze o metafyzických skutečnostech tvrdit. Začali jsme rovněž chápat, že intelekt není *esse* *per se*, nýbrž závisí na mentální schopnosti, ale psychologická funkce, závislá na stavu psychiky jako celku. Filosofický výrok je produktem jisté osobnosti, liší se v jisté době a na jistém místě, a nikoliv výsledkem jisté logické a nezmenšitelné postupy. V tomto pojetí je převládá subjektivita; ačkoliv se nám objektivita plně odvíjí od toho, zda existuje nebo ne, ale lidé se stejným názorem. Ideologie člověka uvádí jeho mysl, jež je výsledkem existenciálně-logického kriticismu, vedle přirozeně a psychologického kriticismu. Tento druh kriticismu není není filosoficky populární, protože není pohledá filosofický intelekt na dokonalý a neomezený filosofický nástroj. Tento jediný intelekt je funkce, závislá na individuální psychice, jež je na všech stránkách determinována subjektivními podmínkami a vlivy prostředí. Již jsme tak přivývali tomuto názoru, že "mysl" zcela ztratila svůj univerzální charakter. Stala se více či méně individualizovanou skutečností, bez jakéhokoli odvozu po svém objektivním konstatování naproti, *esse* *per se* *esse* *per se*. Není již tedy chápána jako vše subjektivní, či dokonce libovolná. Nyní, když se objektivní "univerzální ideje", jež se staly objektem hypotézy, změnil v mentální principy, začalo nám být jasné, v jakém rozsahu je naše t.j. realita skutečností psychologickou, včetně pojímání je všechno myšlené, o čemž bylo vnímáno v psychické obrátce -1- a svět sám existuje jen potud, pokud jsme schopni jako obrát -2- vytvářet. Někdy se nám nyní pod tak silným vlivem pravdy o našem uvědomění -a smyslu- v paříži, že jsme dostali v ní připuštění i existenci věci, které nemáme. Píšu je "neuvědomit".

Samotivě univerzální a metafyzická síla myslí se tak stala na celý druh individualizace vědomí, kterou si uvědomujeme její téměř neomezenou subjektivnost a infantilně-archaiskou tendenci a neposledně projekci a iluzi. Ze strachu z nekontrolovatelného subjektivního obtočování dokonce mnozí vědecky orientovaní lidé své náboženské a filosofické sklony. Jako náhradu se strážila světa, jež pulsoval v naší krvi a byl součástí našeho dechu, jsme si vytvářeli entuziasmus pro *esse* *per se* - tedy fakt, ježichž přímou důleku přechází možnost jednotlivce. Chováme se k němu přání, aby tato náhrada naplnila fakt vytvořila například celou; nikdo si však takový výsledkem nemůže být jist, protože gigantický spánek tohoto novověké produkce počinu nemůže pochopit žádný lidský smek. Faktu nás pohřbívali, ale kdo se odvažuje spekulovat musí být připraven platit spátým svědomím; faktu nás nikdy postraní nikdy.

Společná psychologie pojímá mysl jako mentální funkci pařby. Je "mentální" individuum. S neomezenou univerzální myslí se vůbec nemáme. Již jen v některých směrech filosofie, kde se její jako konstatace přivodní lidské "dítě". Tento přehled našich západních názorů se má být poněkud drastický, osobně si však odpovídá, že by byl příliš vzdálen od pravdy. V každém případě se nám podaří obrát vzhled při konstatování s výhledem mentalitou. Na výhled je mysl konstatuje faktorem, skutečně základem existence, zatímco u nás na západě jsme právě dospěli k závěru, že je základní podmínkou poznání a proto i poznání existence světa -1-. Na výhled existuje žádný konflikt mezi náboženským a vědou, protože ten není žádná věda založená na víře pro fakta a žádná náboženství se pouze víře; existuje ten náboženský poznání i poznání náboženství -2-. U nás je slova nemáme už s naší silou je vinná;

1,2 - pozn.překl.: v orig. "image", tedy i představa, symbol

3 - pozn.překl.: v orig. "cognitive existence of the world"

4 - pozn.autora: vědomé vyroustání všechny rasy existence výhledu

na vřecnost je Bohem a vytváří se sám. Bani tibetského buddhismu patří do sféry iluzorní oddělenosti a projekcí, vytvořených myslí, a přesto se o jejich existenci nepochybuje, podle nás však zůstává iluze iluzí a tudíž ničím. Je paradoxní, že u nás postává myšlenka opravdovou realitou, nacházíme s ní jako s něčím. I kdyby byla sama o sobě pravdivá, vidíme trvat na tom, že existuje pouze v důsledku těch fant, které formuluje. Pomocí této neustále proměnlivé fantastikategorie pro nás existujících myšlenek můžeme vytknout i tak ničivou skutečnost jakou je třeba atomová bomba, -1-, ale že by bylo možné potvrdit realitu samotného myšlení nám připadá nanejvýš absurdní.

"Psychická realita" je tedy právě tak sporná koncepce jako "psy-
cha" či "mysl". Reálně jsou ovšem termíny některí chápem vědomí a ja-
ko obecné, jímž přirovnání existenci "téměř" či "převládajících" spoco-
bení -x-. Některí zahrnují do více psychiky i instinkty, jímž je vylu-
čaji. Velik většina pokládá psychu za produkt biochemických procesů
mozgového buněk. Některik málo vědec zkouší soudit, že je to právě psyché,
která kortikálními buňkami umožňuje fungovat. Některik dokonce identifikují
"život" s psychou. Ale jen zcela benyvaná náhled pokládá psychický
fenomén za kategorii existence per se a vyvozuje z toho nezbytné do-
sledky. Je velmi paradoxní, že kategorií existence, nepostradatelné
s i n e k q u a n t a t i v n ě existence, jasně vidě psyché, je plně
existence upírná a je s ní také podle toho nakládáno. Psychická ex-
istence je jedinou kategorií existence, v které máme v e s t r o n t-
ě d a t i analozii; ale totiž nemáme být psyché, dokud se nejprve
neobjeví jako psychický obraz -y-. Pouze psychická existence je bez-
prostředně ověřitelná. V tom rozsahu, v kterém svět psychický obraz
nepřijímá, je potenciálně neexistující. Tento fakt se na několik vyji-
mek -na př. Schopenhauerova filosofie- kápe ještě plně neuváží. Ale
Schopenhauer byl ovlivěn buddhismem a Upanišadami.

[illegible]

praktickými znalostmi vajíčného poklesu hodnot mezi introvertem a ex-
travertem pak porovnání emocionálního konfliktu mezi Východcem a Západ-
ním stanoviskem. Tam, kdež mají jisté naslouchání a důjla evropské filoso-
fie, poslouží jako umělecký příklad romantického boje o "universalitu", kte-
rý mohl již Platonem. Naprosto si jít se všem podrobnostmi tohoto kon-
fliktu mezi introvertem a extravertem, musíme se ale vrátit k jeho nábo-
ženskému aspektu. Křesťanský Západ pokládá člověka za zcela závislého na
milosti Boha nebo přirozenosti, ne čiravě jako v. východem a božsky postve-
cennou posmrtnou nástroji lidské spáse. Východ ale trvá na tom, že člo-
věk sám je jediným příčinou svého vyššího rozvoje a věří v "sebeobnovu-
zení".

Náboženské hledisko vždy vyjadřuje a formuluje základní psycholo-
gický postoj a jeho specifické předpoklady, a to dokonce i v případě lidí,
kteří na své vlastní náboženství již napomínali nebo v něm vůbec ani ne-
věřeli. Navzdory všemu je Západ veskrze křesťanský, ačkoliv pokus se
týká jeho psychologie. Tertulianovo a a i n a a a t a r a i i t e r
o a r i e t i e a a na celém Západě stále platí - nikoliv, jak se dom-
níval, ve svých náboženských, ale psychologických. Milost přiblíží odvo-
zení; v každém případě však svatí. Jakkoliv jiné hledisko je svým na-
odířivím. Z toho vyplývá, že lze pochopit, proč lidstvo pojme trpí pod-
robováním. Když, kdo si troufá vytvořit spojení mezi psychou a ideou
Boha, je okamžitě obviněn z "psychologismu" nebo pojednává o morbidní-
ho "psychismu". Východ na druhé straně rovněž toleruje tyto "nihilní"
spirituální studia, v kterých se člověk, ve své době ignoranci karmy,
trpí v zbloudění a máli even představivost vírou v absolutní Bohy, kteří,
podivá-li se jen slouboji, majou nižší jiny, než návojem iluzi, utma-
něm vlastní neovlivněnou myslí. Rejstříkující se všeho je proto psyché;
je vespřestupující, duchem, esenci duchy. Je duchovnou myslí, jedním,
charakterem. Veškerá existence a si vysvětluje a všechny oddělené formy
se do ní zase vrací, aby se v ní rozplynuly. Toto je základní psycho-
logické naučení, které přestupuje člověka Východem kladem blíže jeho by-
tosti, proskazuje se všem jeho myšlenek, pocitů a smyslů, nezavleče na
tom, a jaké se blíží víře.

V tom smyslu myslu je Západní člověk křesťanem, neodvisle na tom,
a jedním křesťanským vyznáním patří. Pro kteréhokoli křesťana je člověk
světlo nepatrné, téměř nižší, navíc, jak Paul Kierkegaard, "před Bohem
není člověk nikdy pravý". Strachem, pokáním, slibem, pokorou, sebeponiže-
ním, obětí smrti a chvilou umíráje velkou moc, kterou není on sám,
ale t o t a i i t e r a i i t e r , zcela jistě -i-, naprosto dokonale/
a "vnější", jedním realita -g-. Pomeníme-li jenom tuto formu a náhra-
díme toho nějakou jinou myslí, ne příklad svatou nebo penzi, dostaneme
dopad postřít Západního člověka - vytrvalého, báblivého, zblouděho, sebe-
pokorového, ponízkového, chamtivého a námluvného ve své době se všemi to-
hoto světa: na vlastnictví, zdraví, vědění, technické mistrovství,
oboejse blahobytem, politickou mocí, vbojemi atd. Jend jece nejjednodu-
šejší nauka naší doby? Jsem jini pokus uchvátit peníze nebo majetek dru-
hých a uchránit svůj vlastní. Byl se obyčejně převládá vynalézáním vnojech
"ideál" a nezarytí skutečných motivů nebo k naplňování větší kariéry. Západ
se popíše touto, co by se stalo z Východním člověkem, který by neopomněl
svůj ideál budkovatví, protože nechal svoje Západním předpoklady psouyt-
nout tak neupraveně v. duchu. Bohem si ale pomoci, aby se si nepolevil
otázku zda je vůbec možné či skutečně vhodné pro to si ona strana napo-
bovat stanoviska dráhoj. Řekl bych, že tak velký, že nevidím jak-
nou rozumnou možnost podobného žití, tím méně jeho důležitost. Všem a chci
nalse spjit. Východní postoj čini absurdním postoj Západu a naopak. Nel-
ze být dobrý křesťan a o. mít sám sebe ani být křesťanem a aktivní Bohu.

1 - pozn. překl.: v orig. "the Holy Other"
2 - pozn. autora: Rudolf Otto, The Idea of the Holy, přeložil do angličtiny
od Johna W. Warty, 4. vydání, Oxford 1926, str. 26.

Nevyhnutelností osudu se Západ naklonil se svládnutými fenty Východní spirituality seznámenovat. Není zásluhy tato fakta ani snižovat ani otáčet přes jejího prarvy falešné a srádné masty. Než abychom se učili apasati spirituální technikám Východu a napodobovali je po africkém - i - m i t a t i o - C a r i s t i i - bylo by daleko prospěšnější zjistit zda v nevědomí neexistuje nějaká introvertní tendence podobná té, která se stala vřadím spirituálním principem Východu. Pak bychom mohli začít stavět na naší půdě pomocí vlastních mstet. Převržením-li však tyto věci přímo s Východem, dává jen velmi přímou naši Západní mstetosti a potvrzíme si ještě jednou, "že všechno dobré je venku", odkud to musíme naderpat do našich prázdných duší -1-. Pád se mi, že jsme se od Východu skutečně něco naučili nabídneme-li chápat, že nějaká obnova je soustředěná bohatství, aniž bychom něco museli opatřovat svadžku, a když v sobě nabídneme cítit schopnost rozvíjet se nezávisle až na s naší milostí nebo bez ní. Nabídneme se však do tohoto ambiciózního poskání pustit rovnou nevíme co a naši spirituální psychu a rukujeva se se seznámením -2-. Východní postoj nabídnuje speci- fiky křesťanské hodnoty a s nimi rovněž tento fakt přemístit. Má-li být náš nový postoj ryší, to znamená naklonění v našich vlastních dějích, musí být spojen s plným vědomím křesťanských hodnot a konfliktu mezi nimi a in- trovertním postojem Východu. Musíme se k Východu seznámením propracovat nezávisle a nikoli svadžku, musíme je hledat v sobě, v našem nevědomí. Ob- jevíme pak jak velký je náš strach z nevědomí a odpor k němu. V důsledku tohoto postoje pochopíme o tom, co se Východem náš nemohou, jasněvíte o s e b e o a v e b o n a j í c í m e s i i n t r o v e r t n í m y s l i .

Tento aspekt myslí je Západu prakticky neznámý, ačkoliv tvoří nej- záležitější komponenty nevědomí. Mnoho lidí existenci nevědomí rovně popí- rá nebo tvrdí, že sestává pouze z instinktů či potlačovaných a zapomenutých obsahů, jež byly kdysi součástí vědomí myslí. Je zcela bez rizika přepo- kládat, že to, co Východ nazývá "mysl" má více se slímt a naší "nevedo- mím" než s myslí tak jak ji rozumíme my, t.j. s myslí, která je více má- ně identická s vědomím. Pro nás je vědomí bez ego nepochopitelné; vědomí je pro nás vztahem obsahu a ego. Neexistuje-li ego, pak nás není nikdo, kdo by si měl být něčeho vědom. Ego je tudíž pro vědomí procesy nepost- redatelné. Východní mysl si ale dokáže vědomí bez ego snadno představit. Vědomí je zde přisuzováno schopnost stav ego přecházející ve "vyšších" for- mách vědomí ego skutečně mizí. Takový mentální stav bez ego může být pro nás jen nevědomý, a to z toho jednoduchého důvodu, že zde nemáme nádo, kdo by jej mohl dovědět. Já sám s mentálními stavem přecházející vědo- mím vůbec nepochybuji. Tyto stavy však strachují své vědomí přeměť ve stoji- sé mize, v které vědomí přecházejí. Někdo si představí vědomí mentální stav, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ jež se nevztahuje k nějakému subjektu, t.j. k ego. Ego sice může být stavem své potence - vyvolávací na příklad k u- vědomění si těla-ale tak slohu, doand je zde vědomí nějaké, musí zde být i nádo, kdo si uvědomuje. Nevědomí je ovšem mentální stav, jehož si ego vědomí není. Jako existenci si uvědomujeme pouze napřím. Můžeme pomo- rovat manifestace nevědomých fragmentů nevědomí, oddělující se s pacien- tava vědomí na příklad při důvěrných oprotobch. Neexistuje však žádný ná- kas, že by nevědomé obsahy byly v nějaké vztahu k nevědomému centru, kte- ré by se podobalo ego; existují spíše dobré důvody k tomu, aby se takové centrum zdálo nepřevaditelné.

Skutečnost, že se Východ tak snadno dokáže zbavit ego, ukazuje na to, že jejich mysl není identická s naší "mysl". Ego nakazuje ve Východním myšlení určitě stejnou roli jako u nás. Pád se, že Východní mysl je

- 1- poznámka: "Kdo neodkázal Bohu jako takového ve vlastním vlastnictví, ale hledá ho všemi prostředky venku... takový člověk ho nemá a snadno na něho přijde velké zklamání." Meister Eckhart. H. Bittner: Meister Eckhart Schriften und Predigten, Jena 1969-17, 2 svazek, svazek II, str. 283
2- pozn. překl.: v orig. "self-assertiveness"

sděle egocentrická, že jsou její strany spojeny se subjektem vnějši, a že je větší část kláden na mentální stav, jež obsahuje ego, obsah své potence -1-. Sdíl se rovněž, že h a t h a jsou je skutečná. Pedevisim jako prostředek k umění ego, jehož dosahuje s, cutánia jeho vzpurných impulzů. Nelze pochopit o tom, že vyšší formy jogy, pokus se pokusí dosáhnout smadhi, vyhledávají mentální stav, v kterém ego prakticky zaniká. Vědomí v aneš maysin slova je určen nižší stav, stav a v i d y d /lg orance/, zatímco to, čemu říkáme "temné pozadí vědomí" -2- je podobné na "vyšší" vědomí -3-. Tento by byl náš koncept "kollektivního nevědomí" evropským ekvivalentem b u d d h i, svislého myslí.

Je třeba se k tomu všemu je výchozí forma "sublimace" čistého centra psychické návratnosti a vědomí ego -4-, které zaujímá střední pozici mezi tělem a ideálními procesy psychy. Nižší somatologické vztahy psychy lze pochopit a s h a i, tj. ověřením a arzet je tak pod kontrolou. Než, tak tedy popírání či potlačování velkých částí vale jak je běžné v sublimaci západního typu. Nižší psychické vztahy jsou spíše uspořádány a stavěny tržlivým praktikováním h a t h a i o g y, až přechodem k samostatné se vývoje "vyššího" vědomí. Sdíl se, že tohoto zvláštního procesu napomáhá fakt, že ego a jeho takový jsou stále ověřovány "subjektivním faktorem", kterým obvykle říkáme výchozí větší a ležící. tím nám na mysl "temné pozadí vědomí", nevědomí. Introvertní postoj je všeobecně charakterizován drazem na e p r i o r a i d a n e v a i m a n i. Je obecně přijímáno, že akt vnímání se skládá ze dvou fází: první je vnímání objektu, druhé přizpůsobení poznatelského modelu nebo konceptu, ježich pomocí je objekt "pochopen". Psychika není ana-entita, poskytující venšer vlastnosti; je definitivním systémem, vytvořeným z definitivních stavů -5- a reaguje velmi specifickými způsoby. Každé nové umělecké -6-, až už se jedná o vjem nebo spontánní myšlenku, probouzí asociace, které jsou uloženy ve sledu vzpomínek. Ty okamžitě přecházejí do vědomí a vytvářejí konceptuální obraz "dojmu" -7-, sčkoliv se již jedná o jistý druh interpretace. Nevědomí disponuje, na které závisí vlastnosti dojmů, jsou tím, co nazýváme "subjektivními faktory". Sazímají si nižší určení "subjektivní", protože objektivita bývá stěží vjemem prvním dojmu. Obvykle je k pochopení a přizpůsobení okamžitě. Sazímají řešit subjektivního faktoru napotřebi přechodu procesu ověřování, provádění a analýzy.

Přednostní postavení subjektivního faktoru však nevede nutně k o s e b a i m a s a b j e k t i v i t e m u, i když extrovertní postoj je vždy oenstý odlišit subjektivní faktor na základě toho, že se nejedná "o nic víc, než" subjektivita. Psychika a její struktura je totiž dostatečně skutečná. Řekně, jak jsme si již řekli, dokonce i prošetřovat materiální objekty v psychické obrázy -8-. Zvlnění vlny, ale zvuk, zvlnění vlnové délky, ale barvy. Existence je to, co vidíme a jak ji cítíme. Existuje neopodstatně množství věcí, které mohou být viděny, cítěny a odpány mnohými způsoby. Nímě čisté čistě představy se psychika přizpůsobuje i vzhledům faktům, a to svým specifickým způsobem, který je v konečné fázi postaven na zákonech a vzorech -9- percepce. Tyto zákony jsou neměnné, sčkoliv je různé doby a různé oblasti světa naprosto odlišné. Přive se lidé byli ča-

1-psnn.překl.: v orig. "depersonalized ego"

2-psnn.překl.: v orig. "dark background of consciousness"

3-psnn.překl.: protože "vyšší" a "nižší" jsou kategoriemi zcela vědomí, neměly západní psychologie podobně rozlišovat obzvy nevědomí. Sdíl se však, že výchozí stav podléhá psychické stavu, skutečné "podvědomí" /subconsciousness/, obsahující instinkty a somatologické psychiky, klasifikované jako "vyšší" vědomí.

4-psnn.překl.: v orig. "consciousness"

5-psnn.překl.: v orig. "conditions", tedy i situací, podmínek

6-psnn.překl.: v orig. "representation"

7-psnn.překl.: v orig. "impression"

8-psnn.překl.: v orig. "images", tedy opět i symboly, představy, koncepty

9-psnn.překl.: v orig. "patterns"

redajíce; v současnosti si se strachem uvědomujeme mikroby. Někde věří všichni na duchy, my zase na vitamíny. Kvali byli lidé posedlí šálenc, nyní jsou rovněž posedlí idejama a tak dále.

Subjektivní faktor se v arajaim připadá exklád a vědajen vsovká psychické sílnosti. Kdo se ne oňj spoléhá, opírá se o realitu psychického zákonu. Stěží lze o něm říci, že se mylí. Kdo se pomocí těchto prostředků pouští rozkřítit vědmi směrem dolů a setknout se základních zákonů psychického života, stává se vlastním pravdy, kterou by si psalma sama spontánně vyvíjela, kdyby nebylo znečistěného vlivu non-psychy, tj. vnějšku, světa. Taková pravda by se měla v každém případě coitnut na věcnosti se soustředěním vědecké vědecké nálezů průzkumem vnějšku. My se západě věříme, že pravda je nepokojivá jen tehdy, může-li být ověřena pomocí vnějšku faktů. Věřme v exaktní pozorování a průzkum přírody, naše pravda se musí shodovat s chováním vnějšku světa, jinak je jenom "subjektivní". Stejně upřesňujeme, jakým východ odrazí měření poh od od tance p r a k r i t i /lyla/ a od návratného množství iluzorních tvarů m a y i, se západě vy- hýbá nevědomí a jeho pletným fantasím. Savdory svému introvertnímu pos- toji však ví Východ až příliš dobře jak a vnějším světem zacházet. A nav- dory svému extrovertnímu postoji má také západ zplochy jak se zachovat psý- chou a jejími požadavky; má instituci, která se nazývá církev, jak dává výraz nepomněné lidské psýše pomocí rituálů a dogmat. Ani přírodní vědy a moderní techniky nejsou v žádném případě západním vynálezem. Jejich Vj- chodní ekvivalenty jsou jen poměrně starověké a primitivní. Ale to, čím se můžeme pochlubit v oblasti apirituálního vnitřního světa a psycholog- gických technik se musí zdát - ve srovnání třeba s jógou - právě tak ne- ostalé jako Východní astrologie a medicína ve srovnání se západní vědou. Neopírám účinnost křesťanské církve; porovnáte-li však křesťanství křesťan- s křesťanem a jógou, budete si muset dát za pravdu. Je zde rozdíl nikoliv na- nedbatelný. Nemí raději skočit s této roviny do Východní jogy o nic víc, než pronést nějaké národy v nedopovědné Evropy. Mám však pochybnosti o poměrně západní civilizace, ale právě tak mám obavy o západ, aby se rovněž nepřijal Východní duchovnost. Ale přece se jen tyto dva proti- kladné světy setkaly; Východ je ve stadiu kompletní proměny, je dokladně a znečistěně zrušen. Může však na poslední, že i ty nejdůležitější metody ev- ropského valeduativu byly již úspěšně napodobeny. Pokud jde o západ, má se, bezmála problémy jsou mnohem víc psychologické. Naši náhledy jsou i- deologie - právě ony jsou tím dlouhým očekávaným antikristem! Nacionalist- socialismus se tak přiblížil náboženskému hnutí jako žádné jiné hnutí od roku 622 po Kristu -l-. Komunistům hlásá ráj na zemi, který přijde. Jsou mnohem lépe chráněni před neštěstími, záplavami epidemiemi, vpády Turků, než před naší vlastní katastrofou znečistěnou interioritě, která se tvrdí v tvář psychického epidemii jeví jako pravdě imunní.

Také ve svém náboženském postoji je západ extrovertní. V myšlence do- bě je tvrzení, že současná křesťanství je nepřátelství či dokonce jenom lhotejnost ke světu a tělesnosti, zcela neudůvodněná. Dobrý křesťan je napopk lidovými občanem, podnikavým obchodníkem, vřelým vojákem, tím nejlepším v každé profesi, která existuje. Světové státy jsou často in- terpretovány jako zvláštní odraz na křesťanské chování a v Otčenáši "2- je adjektivum s a p e r o u b a t e n t i a l i s -3-, pouka- nující k chlebu, vymožením, protože opravdový chleba dává zřejmě mnohem větší sytost je jenom logické, že extrovertní postoj, je-li znám do tak- vých arajností, nemůže člověka dát na úter psýchu, která by chomovala něco, co do ní nebylo importováno zvenčí, ať již lidským tělem nebo s Boží milostí. Z tohoto hlediska je naprosto klasifikací tvrdit,

1-pozn.autora: datum Mohammedova útěku -negira- do Mediepy; počátek Moslim- ké dry

2-pozn.překl.: v originále "Lord's Prayer"

3-pozn.autora: není to nepřítelství překládá Jeremiášovo ,ale starověká duchovní interpretace Fortuliana, Origena a jiných

že Slovák protifedativní svého nitra mále dovršit svou vlastní myslí. Nic v našem sebevztahu nepovstává ideu sebevztahující se myslí. Ale moderní formy psychologie – "analytické" nebo "komplexní" psychologie – skoumají možnost jiných procesů v nevědomí, které svým symbolickým kompenzují defekty a křivěné kanály vědomého postoje. Když tyto nevědomé kompenzace vstupují na pomoc analytické techniky do vědomí, vytváří takovou novou vědomého postoje, že jsou oprávněni považovat o nové rovině vědomí. Metoda ovšem nechtěla vytvořit skutečný proces nevědomé kompenzace; proto jsme křivěli na nevědomé pohlíže jako "Boží milosti" – pojem nově není dostatek. Ale nevědomý proces jen reflexivně zachycuje vědomí bez technické pomoci. Je-li vyveden na povrch, odhaluje obrazy, které nevíceji výrazný kontrast k obecnému tému vědomého myšlení a citění. Když tomu tak nebylo, potrádali by kompenzační dělníky. Prvním dělníkem je ovšem obvyklý konflikt, protože vědomý postoj se brání vniknutí nějaké ne-slučitelných a cizích tendencí, myšlenek, pocitů a podoben. Schizofrenie nám poskytuje nejvýraznější příklady takového prolínání zcela cizích a nepřijatelných obsahů do vědomí. V tomto případě je to ovšem problém patologického zvrácení a přehrazení, když i s nepřetržitou snášenlivostí normálního ho materiálu více pod povrchem vnějšku rozesedá stejný podklad; jedná se vlastně o stejnou obrátnost, kterou najdeme i v mytologii a v jiných archetypických myšlenkových formách.

Ze normálních podmínek každý konflikt stimuluje mysl k činnosti na úseku nalezení uspokojivého řešení. Na západě obvyklé vědomé stanovisko svévolně rozhodne v neprospěch nevědomí, protože vše, co přichází zevnitř se stává objektem předpokladu a je pokládáno za méně či jinak špatné. Ale v případech, které nás nyní zajímají, uchází k tělesnému rozhodnutí, že zjevně neslučitelné obrazy nebudou znovu potlačovány a konflikt bude přijat a protrpčen. Nejprve se žádná řešení neobjevuje a rovněž tento fakt musí být trpělivě snášen. Pakliže tak vytváří "konstelace" nevědomí – řešené jinými slovy, vědomý odklad – tak vytváří novou kompenzační reakci v nevědomí. Tato reakce /projevující se obvykle ve sněhu/ je později dováděna k vědomé realizaci. Vědomá mysl je tak konfrontována s novým exponentem poznání, který vytváří nový problém nebo starý neřešený problém poznání. Tento postup pak pokračuje tak dlouho, dokud není uspokojivě vyřešen původní konflikt. Cílem této problematiky je "transcendentalní funkce". Je to proces a metoda zároveň. Vytváření nevědomých kompenzací je spontánní p r o c e s ; vědomá realizace je m e t o d a . Funkce je pokládána za "transcendentalní", protože usnadňuje přechod z jednoho psychologického stavu do druhého pomocí vzájemné konfrontace protikladů.

Toto je velmi stručný popis transcendentalní funkce; pro detailnější její popis musíme odkázat čtenáře k příslušné literatuře – 3-. Poslední nutností obrácení pozornosti k této psychologické pozorování a metodám, protože usnadňují způsob, jakým pomocí bytí mohou mít přístup k novému typu "myšlí", na který se v tomto odvoláváme. Je to mysl vytvářící obrazy – 1-, zatímco vědomé řešení vnějšku – 2-, které vzniká dáváji jeho vlastní charakter. Tyto vnějšky jsou nevědomé "myšlí" vnějšky; jsou jejich strukturální elementy a samostatné domény vytvářeli pro jisté mytologické motivy jsou vícečetné vzhledy, a to dokonce i tehdy, když migrace jako protifedativní přenos je vrozená nepravděpodobná. Např. fantasie a psychologické obrazy – 3-, které jsou ve všech případech identické s mytologickými motivy, o kterých latinsky Sloves nemá absolutně žádná snášenlivost, dokonce ani nepřímá, nabývá protifedativním po-

1-penn.překl.: v orig. "suspense"

2-penn.překl.: die Transcendente Funktion, C.G.Jung, napísané 1916

3-penn.překl.: v orig. spíš "images", tentokrát však spíše ve významu "symbols", "podobenství"

4-penn.překl.: v orig. "patterns"

galárních slovních obrátě nebo symbolické řeči Bible -1-. Psychopatologie schizofrenie, právě tak jako psychologie nevědomí demonstrovají vytváření archaiského materiálu bez nejmenších pochybností. Ať už je struktura nevědomí jakákoliv, jedna věc je jistá: obsahuje neomezený počet motivů nebo vzorků velmi archaiského charakteru, v principu identických s ideovými zdroji -2- mytologie a podobnými formami myšlení -3-.

Protože je nevědomí matricí myslí, pojí se k němu i vlastnost tvořivosti. Je místem zrodu též forem myšlení, které jsou pojmenovány "universální myslí". Protože nevědomí nemůže přisoudit žádnou přesnou formu, má se psychologicky oprávněně tvrdit výslovně, že je samo bez formy, a r a p a l o k a, ale je zdrojem všech forem. Pokud nepuší formy nebo vzorky nevědomí k žádné určité době a jeví se jako věčné, odělní při vědomé realizaci zvláštní pocit bezčasovosti. Takové výroky nacházíme v psychologii primitivů; na příklad australské slovo a l i i - r a - 4- znamená "sen" a rovněž "sen dušně" a "čas, v kterém žádný čas neexistuje". Vypadá to jako středně konkrétní a projekce nevědomí se všemi svými charakteristickými vlastnostmi - a manifestací snů, sdělného světa forem myšlení, bezčasovosti.

Introvertní postoj, který stahuje dříve s vnějším světem či se světem vědomí a přenášá jej do subjektivního faktoru ponadí vědomí -5-, proto nezbytně vyžaduje charakteristické manifestace nevědomí, jmenovitě archaiské myšlenkové formy charakteru sdělného -6- nebo "historických" oltářů, a se nimi se setkávají mysl pro neurčitost, bezčasovost a jednotu -7-. Mnohdy má však pocit jednoty je běžně protiklad všech forem "myšlenkového" a je pravděpodobně odvozen se všeobecného zmatčení a promíchání obsahů, které se vyskytují v té míře, v které dochází k smíšením vědomí. Tato v podstatě neomezená kontaminace obrací ve snách a zvlášť v projevech iluzivní svědčí o jejím nevědomém původu. V kontrastu s jasným realizovaním forem ve vědomí jsou nevědomé obrazy neuvěřitelně vagabundní a z tohoto důvodu schopné k jakémukoli promíchání a zmatčení. Rozumíme-li se o formalizaci stavu, v kterém je vše neurčitelné, tudíž jistě takový stav počítovat jako jednotu. Proto se nemá nopravděpodobně, že subliminální vědomí -8- zvláštního protikladu jednoty je odvozeno od kontaminovaného nevědomí.

1-pozn.autora: některé lidé považují podobné výroky za neuvěřitelné. Nověji však již žádná analýza psychologie primitivů nebo ilustrují všechny parapsychologických vzhledů. Specifická pozorování se týkají v mysl "Symbolic transformation" a v "Psychologii a alchymii".
2-2-2: jako v Jan Helmerová "Analytische Beobachtungen über Phantasien eines Schizophrenen" -Jahrbuch für psychoanalytische Forschung, Viena und Leipzig, IV, 1912, str. 304; Tabulae Spielreim "Über den psychologischen Inhalt eines Falls von Schizophrenie", Ibid. III, 1912, str. 329; a A.C.Meier: "Spontanmanifestationen des kollektiven Unbewussten", Zeitschrift für Psychotherapie, Leipzig, II, 1929, str. 274-282

3-pozn.překl.: v orig. "root ideas"

4-pozn.překl.: v orig. "thought-forms"

5-pozn.autora: Lucien Levy-Bruhl, La mythologie primitive, Paris 1933

6-pozn.překl.: v orig. "background of consciousness"

7-pozn.překl.: v orig. "uncentral", tedy zmatčený po přechodu

8-pozn.překl.: v orig. "conscious"

9-pozn.překl.: jediné místo v celém textu, kde není místo slovo "consciousness" ale "awareness"

Prostřednictvím funkce představuje nejen přístup k "jedné věci" - ale rozhoduje i k pochopení toho, proč věci Východ v sebe-
 sebou. Je-li prostřednictvím introspekce a vědomé realizace ne-
 vědomých kompenzací možno dosáhnout nějaké mentálního stavu a dojít tak
 k řešení kolektivních konfliktů, opravňuje to snad k užší termínu "se-
 besoběhování". Ale jak jsem již naznačil, skrývá se v tomto pyšném ná-
 roku na sebeobohování jeden náhrad: člověk totiž neochotně přechází ty-
 to nevědomé kompenzace svoji vůli kým na nepodstatné. Kauti se opírají na
 možnost, že se s n a d dostaví. Navíc nemůže ani méně zvláštní cha-
 rakter kompenzace: s t a t a t a t a t a t a t a t a t a t - "je to
 tak jak to je nebo to není vůbec". Je to velmi podivné, ale sda se, že
 si Východní filosofie to to výslovně říká, i když tímto nevědomuje. A
 právě tento fakt psychologie naprosto odpovídá západní filosofii. Jde se
 jmeny západní mysl vlastně nepřemýšlejí, ani intelektuálně naviště
 člověka na nějaký tenkrát síle, která - ani-li dojde k nepokojivému řešení-
 omu spolupracovat. Vskutku; tam kde nevědomí selže a domluva spolupra-
 covat, dochází k okamžité strátě a to i při nejběžnějších situacích.
 Může to být selhání peněz, koordinace síly, strata nějaké či koncentra-
 ce; podobná selhání mohou být docela docela příčinou vážných obtíží, a-
 sudního neštěstí, profesionální katastrofy či morálního zhroutění. Při-
 ve lidé vidí příčinu v působení nepřítelů, bohatství, myšlenek přer-
 nost akce neuróze a bláhové příčiny v nedostatku vitamínů, v endokrin-
 ních poruchách, přepřecování nebo sexu. Dojde-li k selhání kooperace ne-
 vědomí, což je selhání, kterou se nikdy nemohou a pokládají ji za
 předem danou, jde vskutku o velmi vážnou věc.

Ve srovnání s jinými věcmi - na příklad s věcmi - se značně rovo-
 váha vědomí - si řekne podobně hrubě jako mohl - velmi charakteristicky
 místem. Pochopíme se přirozeně vzdělání od našich vlastních tak daleko jak
 je jen možné a tato skutečnost snad může vysvětlit, proč jsou si svo-
 lili takový typ extroverze, která vykládá svoji nevědomost v evidentní
 předstí. Extroverze je v ní v roce s nevědomostí a s tímto člově-
 kem, pokud si ovšem možnost existující takovéto člověka vůbec uvědomuje.
 Navíc máme všichni tendenci podceňovat věci, kterých se obáváme. Pro m-
 se charakteristickým předstí, že n i h i l e s t i n i n t e l l e c -
 t a q u o d a n t e s i m e r i t i n a m e n a , což
 je motto západní extroverze, znamená mít nějaký důvod. Ale jak jsme již
 zdůraznili, je tato extroverze psychologicky oprávněná v ohledu vnitř-
 ní nevědomosti, že se vědomé kompenzace nikdy více obtíží lidské kontro-
 ly. Vím, že se jasně pytlí tím, že je něco, co kontrolovat nemůže i nevě-
 domé přecpí, takže se v jeho nevědomí stane, co by nebylo řízeno
 nejvyšším vědomím. Nemáme nejmenší pochybnosti o tom, že je takový stav
 více či méně možný. Je však možný jen se svou skutečností se s nevědomím.
 Tato skutečnost je východní ekvivalencí západního řetězu "úplně
 objektivit", strojového posílení se jedním cíl, jedním idejím nebo
 důvodem, se svou strastí jedním stopu vnitřního života. V východní
 filosofii je tato objektivita důvodem všel, protože se rovná úplnému sto-
 rožnosti se sebou; pro západ na druhé straně znamená rovnost nic ji-
 ného, než bezvědomí, snový stav. Je Východní při vědy některý člověk tak
 velký vliv na člověka vnějších zájmů, že ovšem nechtěl nikdy přiléhavost
 vtrhnout se z jeho vnitřních zájmů, on západní člověk voně; jeho zájem
 sledal do té míry převahu, že se ocitl i svého nejvyššího bytí. Jed-
 na mysl, jedna, neomezenost a vědomost, to vše představuje prerogativu je-
 diného bytí. Člověk se stal celým, nicotným a předstílným bytím.

Pochopíme se, že z toho všeho je zřejmé, že oba stanoviska, jak-
 liv protikladná, mají své oprávnění. Obě jsou jedinečné v tom, že od-
 mítí vidět a mít v dává ty faktory, které se pro jejich typický po-

to je asi nevhodné. První stanovisko podceňuje svět vědomí, druhé svět jedné myslí. Výsledkem je, že obě ve svém extrémismu strážejí polevanou vodu; jejichž život se uzavírá před celou realitou, a tímto k tomu, aby se stal umělým a nevědomým. Na západě existuje mánie "objektivit", znečištění vědy nebo buržoazního snění, která snaží se kreslu a univerzálnost života pro ideál či spíše pro cíl. Na východě existuje moudrost, klid, odpuštění a nevědomost psychy, jež se navrátila k svému původu, nevědomosti v mlhách, a snažila se se sebou všechny smutky a radosti existencí v té podobě, v které jsou a v které by pravděpodobně i měly existovat. Každý div, že jednostrannost vytváří v obou případech velmi podobné formy klásterství, sardulie poustevníků, mnišů, světo nenahodilující se prostě sama. Nemá nic proti jednostrannosti jako takové. Člověk, velký experiment přírody, je evidentně oprávněn ke všem takovým podnikáním - pokud je dokáže snést. Bez jednostrannosti by se nemohl žádný lidský duch rozvinout ve své své rozmanitosti. Redukováním se však, že s pouhou o nějakou poruchou by měla nějaká strana vaní - není žádný div.

Extravertní tendence Západu a introvertní tendence Východu mají společný jeden důležitý cíl: obě strany se snaží pokoušet zabýt rybní přirozenost - i života. Je to pokus o prozkoumání myslí nad hmotou, o p u s c o n t r a m a t u r a, symptom mladí člověka, stále se ještě těšícího a užívající nejzdravější sběru, kterou kdy příroda vyvinula: vědomé myslí. Odpoledne lidstva, ve vzdálené budoucnosti, snad vyvine jiný ideál. Za čas i vítězství přestane být snem.

1- pozn. překl.: v orig. "naturalness"

Nečekaná absence českého diváka

Kdysi jsem řekl, myslím, že to byla v nějakém letním podvečeru, něco o literatuře a životě.

Pro intelektuálně znečištěnou kruhy a směry výhradně se klobouk vlny by tato celkem prostá, nenákladná myšlenka setva například jako běžný vitamin C. Taková jednoduchá slova hříška to byla. O tom, že literatura je život, ale život není literatura, janda stále ještě dost lidí, kteří si to pletou/.

Měli bychom odmlčet, měli bychom mít právo použít všechnu nečestnost, která je v nás, bychom sáhlí tu primitivní hru jenom na JANDu. Burman je v křesle a Frederico bude pro příští generaci mluvit jako roztomilý člověk, ale jedno je si celkem jasné: když se jich neptám, kdo je to Bino Nisi, budou rozesmíti.

To nedělní ráno dopoledne v jednom premiérovém biografu, bylo v ležce poučné. Příběh o stárnoucím snilkovi, navrátnosti proklidno, přetvářek, křeslo žen, neznámí v sobě utváření a vlastní neznalostí, s umění nic nedat, mohlo uspokojit pohodlného a benáckého zrušovaného českého diváka.

Tedy se mi zdá ta absolutní nepřipravenost přijímat, vlastně ta nevědomost že jenom jako přib. by, v konfrontaci se skutečným, pravdivým jako velké provinění, provinění institucionální. Ulevující smích a neochůpavosti nad vším a pocílením, kterého bylo v mladosti až dost, usvědčí je s průměrností a obyčejností ty, kteří přibíhali.

Moje interpretace počítá, tedy počítá s jeho vlastními, se bude určitě někdešně nandat, mohlo by se charakterizovat jako zále výtěžné, ale o tom až někdy jindy.

Maldřavé sdělení

Aleko měl pravdu, mluvit/ři byli skutečně stydli.

